

2025. JÚNIUS

háromk

KÖNYV / KÖNYVTÁR / KÖNYVTÁROS

Magyar könyvtárosok Kínában: Látogatás Tienccsin könyvtáraiban	3
Minden az olvasóról szólt – interjú Antoinette Van Zantennel	5
Elkötelezett hídépítők – interjú Kormányos Katona Gyöngyivel	7
Jókai 200 a Bács-Kiskun vármegyei könyvtárakban	10
Rólunk, nekünk, tőlünk – körkérdés könyvtárszakmai folyóirat-szerkesztőknek	12
Nehéz időkben is fejlődő könyvtárak	17
Közös metszetek	19
Könyvtári élet Napkoron, a Nyírség szívében	21
Megújult a DEENK Böszörményi úti Campus Könyvtára	23
Völgyeségi Könyvfesztivál	25
Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár kollégái világot látnak: Oslo	27
Olvasók evolúciója – interaktív tanösvény	29
Múltidéző Óbudáról	31
Mindent az irodalomterápiáról	32
A magyarok krónikája (Buda, 1473)	33
NKA felhívás	34
Könyvtár, ami összeköt felhívás	35

IMPRESSZUM

háromkA 3. (33.) évfolyam 3. szám

FELELŐS KIADÓ: Rózsa Dávid, az MNMKG Országos Széchényi Könyvtár főigazgatója
FŐSZERKESZTŐ: Szeifer Csaba
A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG ELNÖKE: Szüts Etele, a Könyvtári Intézet igazgatója
SZERKESZTŐBIZOTTSÁG: Hegedűs Henriett, Horváth Sándor Domonkos, Juhász Zoltán, Képes Gábor, Oros Sándor, Ráczné Radó Rita, Szabó Tünde, Szócs Endre, Varga Éva, Verók Attila
OLVASÓSZERKESZTŐ: Horváth Barnabás, Verók Attila, Ormándy Marcell Ottó
TECHNIKAI SZERKESZTŐ: Varga Csilla

A magazin megjelenését a Magyar Kultúraért Alapítvány támogatta.

A SZERKESZTŐSÉG CÍME: 1014 Budapest, Szent György tér 4–5–6., **TELEFON:** (06 1) 224-3788, **E-MAIL:** haromka@oszk.hu
URL: <https://journals.oszk.hu/haromka>, <https://epa.oszk.hu/haromka> **LEVELEZÉSI CÍM:** 1276 Budapest Pf. 1205.

ISSN 3004-1252 (Online)

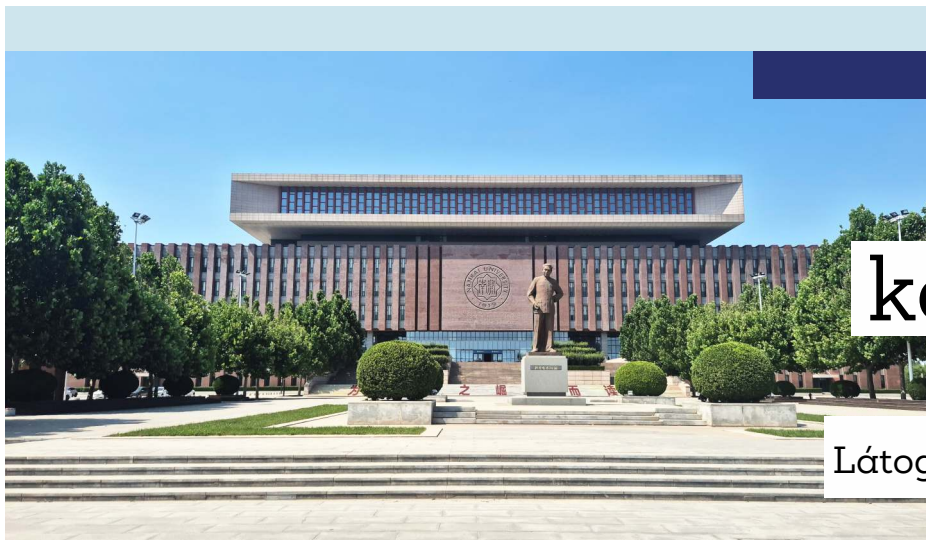
Magyar Nemzeti Múzeum
Központi Könyvtár

ORSZÁGOS
SZÉCHÉNYI
KÖNYVTÁR

PETŐFI
Kulturális
Ügynökség

Magyar könyvtárosok Kínában

Látogatás Tienccsin könyvtáraiban

2025 elején a Magyar Könyvtárosok Egyesülete (MKE) és a Tienccsini Idegennyelvi Egyetem (Tianjin Foreign Studies University – TFSU) a Debreceni Egyetem Konfuciusz Intézetének közvetítésével kapcsolatfelvételt kezdeményezett, azzal a szándékkal, hogy Magyarország és Kína között a könyvtári és kulturális szférában tartós és kölcsönösen előnyös szakmai együttműködések jöjjenek létre. Közös cél egy olyan párbeszéd kialakítása, amely elősegíti a tapasztalatcserét, a jó gyakorlatok megosztását, valamint a könyvtári szolgáltatások fejlesztését mindkét országban.

Az első találkozásra március 31-én az Országos Széchényi Könyvtárban (OSZK) került sor, amikor Zhou Honglei, a TFSU pártbizottságának titkára és Gerencsér Judit, az MKE elnöke és az OSZK általános főigazgató-helyettese együttműködést kötöttek, amely megalapozta a jövőbeni közös programokat, szakmai látogatásokat és képzési lehetőségeket. A dokumentum aláírása ünnepélyes keretek között zajlott, jelen voltak mindkét fél képviselői, valamint a Konfuciusz Intézet és a Könyvtári Intézet munkatársai is. A megállapodásnak célja, hogy hidat építsen a Magyarország és a Kínai Népköztársaság könyvtárai között, elősegítve a két különböző kultúra megismerését és megértését, erősítve a szakmai fejlődést és a könyvtári innovációk megosztását.

A közös munka első állomásaként az MKE által vezetett magyar könyvtárosdelegáció 2025 júniusában – a közel 14 milliós lélekszámú – Tienccsinbe látogatott egy hétre, ahol szakmai megbeszéléseken, könyvtár-látogatásokon és kulturális programokon vett részt. A látogatás során lehetőség nyílt

betekintést nyerni a kínai könyvtári rendszer sajátosságaiba, a helyi oktatási és információs infrastruktúrába, valamint a nemzetközi kapcsolatok fejlesztésére irányuló törekvésekbe. A találkozók során megerősödött az a közös meggyőződés, hogy a könyvtárak kulcsszerepet játszanak a tudáshoz való hozzáférés biztosításában, valamint a kultúrák közötti párbeszéd előmozdításában.

Büszkék vagyunk arra, hogy látogatásunk katalizátora lehetett egy olyan először megrendezett szakmai kerekasztal-beszélgetésnek, amelyen Tienccsin több könyvtárvezetője, valamint a kínai Oktatási Minisztérium könyvtári ügyekért felelős képviselői is részt vettek, lehetőséget teremtve a közvetlen szakmai párbeszédre és a jövőbeli együttműködések megalapozására.

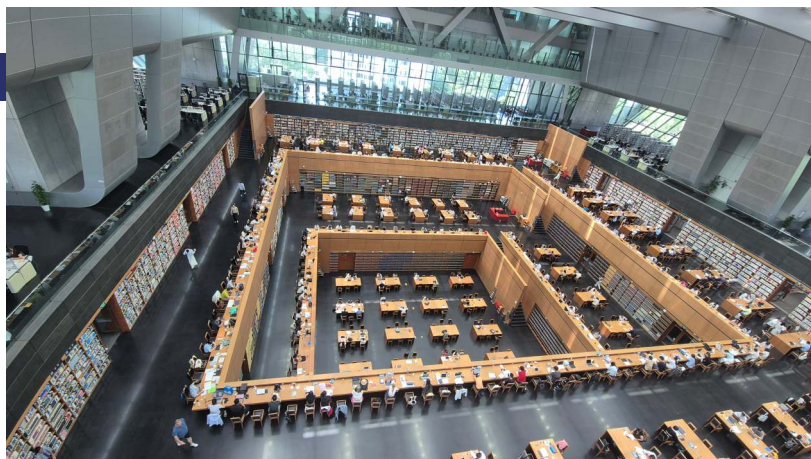
A magyar könyvtárosok fogadóintézménye a jogelődjei révén az 1964-ben alapított TFSU volt. Az egyetem belvárosi campusa Tienccsin öt főutcájának kulturális-turisztikai övezetében helyezkedik el; modern infrastruktúrája, gondozott zöldterületei és inspiráló, nemzetközi szellemisége különösen figyelemre méltó. Érdekesség, hogy az egyetemen működik Magyar Tanácsok is, ahol a kínai hallgatók lehetőséget kapnak a magyar nyelv elsajátítására, sőt tolmácsolást is tanulhatnak. A magyar szakos hallgatókkal folytatott beszélgetések során hamar kiderült, milyen lelkesedéssel és kitartással tanulják nyelvünket, és mennyire érdeklődnek a magyar kultúra és történelem iránt. Felsőbb éves korukban mindenkinek célja, hogy tanulmányaikat Magyarországon, a debreceni Konfuciusz Intézetben is folytatni tudják.

Tienccsin nemcsak Kína egyik legnagyobb és legdinamikusabban fejlődő városa, hanem a magyar látogató számára különleges történelmi kapcsolódási pont is. Kevéssé ismert tény, hogy 1902 és 1917 kö-

„Közös cél egy olyan párbeszéd kialakítása, amely elősegíti a tapasztalatcserét, a jó gyakorlatok megosztását, valamint a könyvtári szolgáltatások fejlesztését mindkét országban”

zött az Osztrák–Magyar Monarchia is rendelkezett itt egy saját koncessziós területtel. A mai napig felfedezhetők azok az építészeti emlékek (egykori konzulátus épülete, tiszti kaszinó stb.), amelyek erre az időszakra emlékeztetnek. Úgy gondolom, ez a történelmi kapcsolat sajátos közelséget teremt múlt és jelen között a magyar látogató egyszerre tapasztalhatja meg a kínai nagyvárosok pezsgését és azt az egyedi érzést, hogy egykor itt is jelen voltak a magyarok és talán nemcsak politikai, hanem kulturális értelemben is.

A magyar fél a TFSU könyvtára mellett a Tiencsini Egyetemi Könyvtár (Tianjin University Library) és a Nankai Egyetemi Könyvtár (Nankai University Library) vezetőivel folytatott tárgyalásokat. Mindkét egyetem lényegesen nagyobb méretű és korábbi alapítású. Az előbbi Kína legrégebbi egyeteméé, amely idén 130 éves. A Tiencsini Egyetem megalapítása komoly fordulóponthoz vezetett a kínai történelemben, mivel jelentős változást hozott a modernizáció és a nyugati oktatási modellek átvétele felé, jelenleg ez Kína egyik legnagyobb multidiszciplináris mérnöki egyeteme.

Az 1919-ben alapított Nankai Egyetem pedig Kína egyik legelismertebb kutatóegyeteme, amely kiemelkedő szerepet játszik a társadalomtudományok, a köz-

gazdaságtan és a nemzetközi kapcsolatok területén, többek között ezen az egyetemen zajlik a könyvtárosok képzése is.

Mindkét egyetem campusa a magyar viszonyokhoz képest óriásinak, szinte városméretűnek tekinthető, és mindkét esetben a könyvtárak rendkívül modern épületben, az egyetemi campus központi részén helyezkednek el, hangsúlyosan jelezve a tudás és a kutatás központi szerepét az intézményi struktúrában.

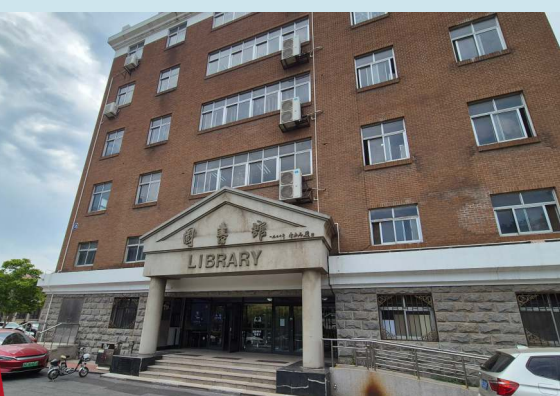
A magyar delegáció mindkét egyetem könyvtárában betekintést nyert a szolgáltatási struktúrába, a digitális tartalomszolgáltatásba, valamint a helyi olvasáskultúra és a tanulás támogatásának formáiba. A találkozók során körvonalazódott a kölcsönös szakmai érdeklődés, különös tekintettel az mesterséges intelligenciával kapcsolatos nemzetközi tapasztalatcserére, a könyvtári digitalizálásra, valamint a CeLISR könyvtár- és információtudományi szakfolyóiratban történő kínai szakmai publikációk lehetőségére.

A tanulmányút egyik kiemelkedő további állomása a Kínai Nemzeti Könyvtár (National Library Of China) volt, ahol lehetősé-

günk nyílt részletesen megtekinteni a kínai írás kialakulását bemutató, időszámításunk előtti muzeális különgyűjteményt is. A látogatás során itt is sor került szakmai tárgyalásra, amelyek során több jövőbeli együttműködés lehetősége is felmerült – ezek közül kiemelkedik a Selyemút Nemzetközi Könyvtári Szövetséghez (Silk Road International Library Alliance) való kapcsolódás lehetősége.

Az együttműködés következő lépéseként Cheng Youqiang, a TFSU főigazgatója a debreceni Vándorgyűlés Bibliográfiai szekciójában fogja részletesen bemutatni a magyar közönségnek az általa vezetett egyetemi könyvtárat, valamint Kína nemzeti bibliográfiai rendszerét is. Bízunk benne, hogy az együttműködés hosszú távon is gyümölcsöző szakmai kapcsolatokat fog eredményezni, hozzájárulva a magyar könyvtári szféra nemzetközi kapcsolatrendszerének erősítéséhez és fejlődéséhez. A tanulmányútról részletes beszámoló készül az OSZK blogjára, valamint a látogatás tanulságai és tapasztalatai kiemelt témaként jelennek majd meg az MKE Könyvtárvilág webmagazinjának hasábjain, valamint a Könyvtártudományi Szakkönyvtár őszi Könyvtárosok dolgozószobája című kerekasztal-beszélgetés sorozatában is.

Szüts Etele

Minden az olvasóról szólt

Idei nyugdíjba vonulásáig **Antoinette Van Zanten** a hollandiai Middelburg városában működő Zeelandi Regionális Könyvtár oktatási és szolgáltatási osztályának vezetője volt. A neves szakember az elmúlt évtizedben a Csorba Győző Könyvtárral is több közös projekten dolgozott. A mostani beszélgetés apropóját a több évtizedes könyvtári munka lezárása és a korábbi magyar kapcsolatok adták. Miszler Tamás interjúja.

Hosszú és gazdag életpálya áll mögötted. De először is szeretném megkérdezni, hogy milyen volt a családotd hozzáállása a könyvekhez gyerekkorodban? Mikor kezdte el könyvtárba járni, mik voltak az első élményeid?

Olyan családból származom, ahol sokat olvastak. A szüleim igazi olvasó emberek voltak, nagyon sok könyvük volt, amelyek még a saját gyerekkorukból származtak, ezeket mind felfaltam. A két nővérem szintén sokat olvasott, de kreatívabbak voltak a festészetben és a textilművészetben. Hollandiában minden évben megrendezik a Gyermekkönyv Hetét, és akkor mindig választhattam egy könyvet. Jól emlékszem, hogy például elolvastam Laura Ingalls Wilder eredeti Kis ház a prérin című sorozatát Garth Williams gyönyörű rajzaival. A kedvenc könyvem a Niels Holgersson volt. Mivel Montessori óvodába jártam, nagyon korán megtanultam olvasni. Anyámmal a helyi Nutsbibliothekba jártunk, ami egyfajta közkönyvtár volt. Itt elolvastam az összes gyerekkönyvet Arendsoog-tól az Ötös fogat sorozatig. A középiskolában teljesen odavoltam a francia irodalomért és nagyon szerettem volna elolvasni a 16. és 19. század közötti legvastagabb, leghosszabb francia nyelvű könyveket. Jó volt, hogy mindig is sokat olvastam franciául.

Mikor és miért döntöttél úgy, hogy könyvtáros leszel?

Szerettem a könyveket és a könyvtárat és azt hiszem, ez az oka annak, hogy a középiskola után felsőfokú könyvtáros képzésre jelentkeztem, amit akkor egyszerűen Könyvtáriskolának (Bibliotheekschool) hívtak. Ez volt az egyetlen felsőfokú képzés, ami számomra megfelelt. Nagyon jó volt, mivel nagyon széleskörű ismereteket kaptunk minden tudományterületről. Nem szerettem a címleírást, ami akkoriban nagyon fontos tantárgy volt, de a sors fintora, hogy mégis ezzel foglalkoztam először, amikor dolgozni kezdtem. A könyvtárosi tanulmányaimat Hágában folytattam, ahol az első két év után könyvtári asszisztens, majd egy újabb egyéves képzéssel lettem könyvtáros.

Hol kezdte el dolgozni? Könyvtári munkád elmúlt 46 évét mindig az innováció és az új projektek határozták meg.

Pályakezdeként 1978 végén kezdtem el a Zeelandi Regionális Könyvtár tudományos részlegén dolgozni, ahol ahogy már említettem katalogizálással, címleírással foglalkoztam. 1984-ben lehetőséget kaptam arra, hogy egy projekt keretében elkészítsem az első online katalógus tervezését egy olyan kollégámmal, aki az automatizáció területén dolgozott egy ideje. A projektben sok belga kolléga is jelen volt, a rendszert egy angol cég fejlesztette, akikkel én tartottam a kapcsolatot, személyesen többször utaztam hozzájuk a szí-

Fotó: ZB Bibliothek van Zeeland

Fotó: commons.wikimedia.org

„A mesterséges intelligencia minden bizonnyal új lehetőségeket kínál, de véleményem szerint az emberi megértés és értelmezés továbbra is nagyon fontos amellet, hogy ne veszítsük el kritikai gondolkodásunkat”

Fotó: ZB Bibliothek van Zeeland

getországba. Kicsit később sokféle internetes projektet csináltam. A holland kormány anyagilag támogatta, hogy az internet elterjedésével képezzük az embereket, tanfolyamokat tartottunk főleg az idősebb korosztálynak. Ezek után újabb projekt keretében az osztályom kapta meg az ún. „csináld magad” önkölcsönző rendszerek bevezetését feladatként. Időközben a mozgókönyvtárak is az osztályomhoz kerültek, amelyeket szintén automatizálni kellett. Idővel egy bankautomatát helyeztek el a buszban, mert Zeeland tartományban nagyon sok olyan kistelepülés van, ahol kevés szolgáltatás maradt. A könyvtárbuszra került postai szolgáltatás és vonatjegykiadó automata is. Feladatom volt, hogy a szolgáltató cégekkel felvessem a kapcsolatot és kidolgozzuk a szolgáltatásokat, amelyeket szerződésbe fektettünk le. A vállalatok fizetnek a busz üzemeltetéséért is, hiszen szolgáltatásait juttatjuk el a kisebb településekre. Az is feladatom volt, hogy különböző szervezetek szolgáltatásaikkal megjelenhessenek a könyvtárbuszon és támogassák a jólét és a kultúra ápolását. Cserébe ők reklámozzák a könyvtárbuszunkat, mi pedig az ő szolgáltatásaikat. 2011-ben

Zeeland tartomány egy innovatív buszt szeretett volna indítani az ifjúság és az oktatás számára. Természetvédelmi szervezeteket, környezetvédelmi szervezeteket, múzeumokat és sok más szervezetet is próbáltam megnyerni, hogy vegyenek részt a projektben. Akkoriban épült az impozáns Columbus nevű buszunk. 2019-ben egy olyan projektet vezettem, amelyben kutatást végeztek az alacsony írástudás elleni küzdelemről Hollandiában és Belgiumban. A projekt egyik összetevője a másik könyvtárbuszunk, a ZBBUZZ finanszírozása volt, amellyel kis falvakba látogatunk el annak érdekében, hogy segítsük a helyi lakosságot a digitális ügyintézésben. Mindezekhez további európai forrásokat sikerült szerezni a tartományi és a nemzeti források mellett.

Miért tartod fontosnak a könyvtárbuszos szolgáltatásokat?

Ezek a szolgáltatások fontosak azokon a területeken, ahol alapvetően kisebb települések találhatók – 5000 főnél kevesebb lakossal – és már kevés közszolgáltatás található. A könyvtárbusz szolgáltatás különleges találkozóhelyet tölt

be azokban a központokban, ahol már nincsenek találkozóhelyek. A Columbus azért látogat el ezekre a településekre, hogy új könyvekkel és tantermi tevékenységekkel támogassa az oktatást a kis létszámú iskolákban.

Milyen trendeket látsz a könyvtárak világában? Mik a jövő könyvtárosainak legnagyobb kihívásai, milyen nehézségeket látsz?

A legnagyobb kihívásnak azt tartom, hogy az emberek továbbra is tudjanak olvasni és ne váljanak írástudatlanná. A mesterséges intelligencia minden bizonnyal új lehetőségeket kínál, de véleményem szerint az emberi megértés és értelmezés továbbra is nagyon fontos amellet, hogy ne veszítsük el kritikai gondolkodásunkat. A könyvtárak minden bizonnyal továbbra is nagyon fontos szerepet játszanak majd ebben. Fontos, hogy a gyerekek már korán megismerkedjenek az olvasással és a könyvtárak által kínált programok fontos szerepet játszhatnak ebben.

Miszler Tamás

Képek forrása: Könyvtári Intézet és VMMI

Elkötelezett hídépítők

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet (VMMI) fennállásának 20. évfordulója alkalmából Hagyomány és megújulás – a könyvtárak szerepe a 21. században címmel szakmai konferenciát szervezett. Az eseményen a Kárpát-medence számos pontjáról érkeztek magyar könyvtárosok, hogy megosszák tapasztalataikat és közösen gondolkodjanak a jövő kihívásairól. A jubileum és a tanácskozás apropóján **Kormányos Katona Gyöngyi**-vel, az intézet igazgatójával beszélgettünk.

Húsz év hosszú idő – hogyan foglalná össze a VMMI legfontosabb mérföldköveit az elmúlt két évtizedből?

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet húszéves fennállása alatt meghatározó szereplőjévé vált a vajdasági és a Kárpát-medencei magyar közművelődésnek. Az intézmény 2005-ben alakult meg a Magyar Nemzeti Tanács kezdeményezésére, majd 2008-tól Vajdaság Autonóm tarto-

mánya is hivatalos alapítójává vált. Létrehozása egyértelmű válasz volt azokra az új igényekre, amelyek a vajdasági magyar szellemi élet kiteljesítését és önálló intézményrendszerének kiépítését szorgalmazták. Az intézet tevékenységét az alapítók mellett kiemelten támogatja az anyaországi Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkársága is. Az elmúlt két évtized során az intézet fáradhatatlan munkával, elhivatott intézményalapítók és vezetők, kollégák, együttműködő partnerek, alapító szervezetek és támogatók közös erejével azon dolgozott, hogy: dokumentálja, láthatóvá és elérhetővé tegye a vajdasági magyar közösség értékeit, mindeközben hidat építsen múlt, jelen és jövő, nemzedékek, régiók és országok között. Az elkötelezett hídépítők nélkül a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetnek ma nem lenne jelene és nem lenne jövője. Az intézet működésének egyik legnagyobb értéke a vajdasági magyar közösség tárgyi, szellemi kulturális örökségének gondozása és digitális őrzése, a vajdasági magyar kultúra közösségteremtő szerepének erősítése, valamint a szakmai könyvtár és a digitális adatbázisok működtetése. Az elmúlt évek egyik jelentős fejlesztése a digitalizáció területén történt.

Miként kapcsolódik össze a könyvtári munka a VMMI egyéb tevékenységeivel, például a kutatásokkal, kiadványokkal, rendezvényekkel? Milyen vajdasági könyvtárakkal vannak együttműködéseik?

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet kiemelt feladatköre a vajdasági magyar nemzeti közösség kultúrájának dokumen-

tálása, internetes adatbázisainak működtetése, közgyűjteményének, szellemi, kulturális örökségének, a kortárs alkotások digitálisan mentett tartalmainak őrzése és elérhetővé tétele, kiemelt közművelődési programok szervezése és kiadványok megjelentetése. A VMMI koordinálja a Kapocs Könyvtári Csoport munkáját már több mint 15 éve, szakmai továbbképzéseket, jó gyakorlatokat szervezünk a könyvtáros kollégák számára. A Kapocs Könyvtári Csoportot, amely nem formális szervezet, mgr. Hajnal Jenő intézményvezető hívta életre 1999-ben tíz vajdasági magyar érdekltségű, közművelődési szerepet betöltő könyvtár társulásával, hogy segítse a délvidéki magyarság információellátását.

Intézetünk célkitűzése, hogy támogassuk a vajdasági magyar könyvtárak és könyvtárosok helyzetét, valamint erősítsük szakmai összetartozásukat és együttműködésüket. A Kapocs program keretében a vajdasági magyar könyvtárosok kapcsolatot építenek a magyarországi és a határon túli magyar könyvtárakkal, valamint szakmai szervezetekkel. Aktívan részt vesznek a hazai és magyarországi szakmai továbbképzéseken, konferenciákon és szakmai tanulmányutakon, mindez a szakmai fejlődésüket segíti és építi. Minden magyar érdekltségű könyvtárral együttműködünk, továbbá szakmai kapcsolatot ápolunk a nagyikindai törzskönyvtárral, az újvidéki székhelyű Matica Srpska (Matica Szrpszka) intézménnyel és a belgrádi nemzeti könyvtárral is, továbbá a Magyar Nemzeti Tanács támogatásával van lehetőség fenntartani a magyar érdekltségű könyvtárakban a Qulto programot.

www.vamadia.rs

A Vajdasági Magyar Digitális Archivum (Vamadia) az egyik legfontosabb projektjük, amely Délvidék magyar kulturális örökségének digitális megőrzését szolgálja. Hogyan látja ennek a szerepét a könyvtári munkában, és milyen terveik vannak a további bővítésére, fejlesztésére?

A Magyar Nemzeti Tanács megbízásából és a kulturális stratégia nyomán az intézet a digitális tartalomszolgáltatást ingyenesen végzi a Vajdasági Magyar Digitális Archivum (vamadia.rs) platformon keresztül. A digitálizált anyagok (minden tartalomtípus esetén: nyomtatott kiadványok, hang, fotó, képzőművészeti alkotás) feltöltésének előkészítése, a digitális anyagok feltöltése és metaadatolása a Vamadia platformon az intézet munkatársainak feladatköre. Ezek mellett intézetünk könyvtára teljességre törekvően gyűjti a vajdasági magyar közösséghez kötődő kiadványokat, folyóiratokat és egyéb dokumentumokat. Azokat a kiadványokat, periodikákat, amelyek nem ütköznek szerzői szempontból jogi akadályba, ingyenesen és digitálisan közkincként elérhetővé tesszük az adatbázisunkban.

Feladatkörünkbe tartozik a magyarországi könyvkiadók vajdasági magyar szerzőktől megjelentetett vagy vajdasági témával foglalkozó kiadványainak követése, listázása és beszerzése. A jövő könyvtára nemcsak őriz, hanem ösztönöz és tanít úgy, hogy a közösségi emlékezet élő erő maradjon, ne csupán emlék. Ez a feladata intézetünk könyvtárának, hogy elérjünk a legkisebb településre, a világ bármely szegletébe, ahol a vajdasági magyar kulturális örökség érdeklődésre tarthat számot.

„Az elkötelezett hídépítők nélkül a Vajdasági Magyar Művelődési Intézetnek ma nem lenne jelene és nem lenne jövője”

Milyen kihívásokkal szembesül ma egy kisebbségi magyar közösség könyvtára, és hogyan lehet ezekre fenntartható válaszokat adni?

Kisebbségi létben a könyvtáraknak kiemelt szerepük van: emlékezetként őrzik egy közösség múltját, láthatóvá, közkincké teszik mindazt, amit a magyar kultúra évszázadok során felhalmozott, hogy a kulturális örökség élő erő maradjon a mindennapokban.

Egy kisebbségi magyar közösség könyvtára napjainkban összetett kihívásokkal néz szembe, ezek túlmutatnak a klasszikus könyvtári feladatokon. A társadalmi, nyelvi és kulturális környezet változása különösen érzékenyen érintheti a kisebbségi

létben élő közösségeket, ahol a könyvtárak szerepe nem csupán az olvasás elősegítése vagy a könyvkölcsönzés biztosítása, hanem az anyanyelv, a nemzeti identitás és az anyanyelvű kultúra megtartásának szolgálata is.

A fenntartható válaszok egyik kulcsa az alkalmazkodás: a könyvtáraknak képesnek kell lenniük a közösségi igények gyors felismerésére, a digitális lehetőségek kihasználására és olyan szolgáltatások kialakítására, amelyek helyi sajátosságokra épülnek. Ugyanilyen fontos a szakmai együttműködés, a regionális hálózatokban való részvétel, valamint az, hogy a könyvtárak mentori szerepet vállaljanak ott, ahol más kulturális intézmény nem működik.

A jubileumi konferencia címe: „Hagyomány és megújulás”. Mit jelentenek ezek a fogalmak az Önök munkájában, különösen a könyvtári területen?

A 21. században a „hagyomány és megújulás” olyan alapelv, amely hosszú ideje meghatározza az intézetünk és könyvtári partnereink munkáját is. A könyvtár hagyományos értelemben az írott örökség hordozója is. Ugyanakkor a könyvtárak csak akkor tölthetik be maradéktalanul közösségi szerepüket, ha képesek a folyamatos megújulásra. Ez nemcsak technikai vagy eszközhasználati kérdés, hanem szemléletmódbeli nyitottságot is jelent: a közösségi igényekre való érzékeny reagálást, a fiatal generációk megszólítását úgy, hogy a könyvtár a jövőben is élő, használható, közösségformáló tér maradjon.

„A jövő könyvtára nemcsak őriz,
hanem ösztönöz és tanít úgy,
hogy a közösségi emlékezet élő
erő maradjon, ne csupán emlék”

A rendezvényre a Kárpát-medence több országából érkeztek könyvtárosok. Milyen együttműködési lehetőségeket lát a határon túli magyar könyvtárak között? (Megjegyzés: Itt a határon túli alatt a nem szerbiai könyvtárakat értjük.)

Külön öröm számunkra, hogy a Vajdaságban, Zentán vendégül láthattuk a Kárpát-medence, az anyaország és Vajdaság meghatározó szakmai könyvtári, közművelődési és oktatási intézményeinek, egyesületeinek képviselőit, akik jelenlétükkel és előadásaikkal hozzájárultak ahhoz, hogy a könyvtárak szerepe, a nemzeti kulturális értékek mentése, archiválása közös ügyé váljon.

A határon túli magyar könyvtárak hasonló kihívásokkal szembesülnek: kisebbségi létben dolgoznak, gyakran korlátozott erőforrásokkal, mégis központi szerepet játszanak az anyanyelvű kultúra, tudás és közösségi emlékezet őrzésében.

A szakmai konferencia is megerősítette: sok lehetőség rejlik az intézmények közötti tudásmegosztásban, közös projektekben, kezdeményezésekben, illetve a közös adatbázisok, kiadványok, módszertani anyagok létrehozásában. Fontos cél lehet egy közös könyvtári hálózat kiépítése, amely elősegíti az erőforrások észszerű elosztását, a jó gyakorlatok átadását, valamint a közös pályázatokat is.

Az egységes magyar kulturális tér megalapozásában nagy szerepe van az Országos Széchényi Könyvtárnak, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének és még néhány anyaországi könyvtári intézménynek is, amelyek partnerintézményként nem hagyják magukra és segítik a határon túli magyar könyvtárakat.

Milyen terveik vannak a következő évekre, akár a könyvtári munka, akár a szélesebb intézményi küldetés szempontjából?

A Vajdasági Magyar Művelődési Intézet kiemelt jelentőségű regionális intézmény, célkitűzése és küldetése továbbra is a vajdasági magyar nemzeti közösség kulturális örökségének, szellemi, tárgyi kultúrájának digitalizálása, archiválása és őrzése, az örökségvédelem.

Fontos, hogy minden magyar vonatkozású anyagot is gondozó közgyűjteményi intézmény közös gyűjtőfelületként gondoljon a Vajdasági Magyar Digitális Archivumra, a Vamadiára, ezért jelentős az együttműködés számos vajdasági intézménnyel.

Az intézmény szélesebb küldetésében továbbra is fontos szerepet kap az értékmegmentés, az identitásörzés, a szellemi, kulturális örökség láthatóvá tétele: legyen szó néprajzi, irodalmi, történeti vagy tárgyi kultúráról. Folyamatosan bővítjük digitális adatbázisainkat, támogatjuk a helyi közösségek kulturális értékeinek feltérképezését, és újabb programokat indítunk a kulturális tudásátadás érdekében.

Szűts Etele

www.vamadia.rs

Jókai 200

a Bács-Kiskun vármegyei
könyvtárakban

„Nem ok nélkül nevezem Kecskemét városát második szülővárosomnak”

A Katona József Könyvtár egyik legfontosabb stratégiai célkitűzése az olvasásnépszerűsítés, amit a mindennapi könyvtári munkán túl országos jelentőségű évfordulókhoz kapcsolódó programokkal is erősíteni kíván. Ezek az alkalmak lehetőséget teremtenek arra, hogy a szélesebb közönség figyelmét is ráirányítsuk a klasszikus magyar irodalom kiemelkedő alakjaira, műveire és azok máig élő hatásaira. Két évvel ezelőtt a Petőfi-emlékvépcsán országos online játékot indítottunk Petőfi nyomában címmel, amely a Petőfi Kulturális Ügynökséggel és a Kecskemétfilm Kft.-vel közös fejlesztésben valósult meg, és amelyhez szorosan kapcsolódtak dokumentumajánlók, gyermekfoglalkozások és ismeretterjesztő előadások is.

gazdag, sokrétű kínálat – helytörténeti előadásokkal, olvasósarkokkal, gyermekfoglalkozásokkal, virtuális kiállításokkal, felolvasómaratonokkal és irodalmi játékokkal – készültek, méltón tisztelegve az írófejedelem előtt, akinek élete és munkássága Kecskeméthez is szorosan kötődik.

A Kulturális és Innovációs Minisztérium felhívására a Katona József Könyvtárban Jókai-sarkot alakítottunk ki, ahol az érdeklődők tematikus polcra válogathatják a szerző legismertebb és kevésbé ismert műveit, amelyeket kényelmes fotelokban el is olvashatnak. Az itt elhelyezett tábló segítségével megismerhetők Jókai életútjának és munkásságának legfontosabb mérföldkövei. Az olvasósarokban minden adott az elmélyült olvasáshoz,

a szép kivitelezés pedig vizuálisan is megszólítja a könyvtár látogatóit.

Móric kalandozásai címmel online városfoglaló játékot készítettünk, amely játékos formában, kvízkérdéseken keresztül hozza közelebb az érdeklődőkhöz az író életének fontosabb eseményeit és legismertebb műveit. A játékot az év során a vármegye településein is népszerűsítjük a KSZR-munkatársak segítségével.

Februárban a Forrás folyóirat külön is figyelmet szentelt az évfordulónak: Fried István irodalomtörténész tanulmánya Egy kései történelmi regény – Jókai Mór Fráter Györgynek újraolvasása címmel jelent meg.

2025-ben, Jókai Mór születésének 200. évfordulója újabb kiváló alkalom arra, hogy a magyar irodalom egyik legtermékenyebb, legolvasottabb szerzője köré szervezett programsorozattal inspiráljuk olvasóinkat. A Jókai 200 emlékvépcsén a Bács-Kiskun vármegyei könyvtárak

„2025-ben, Jókai Mór születésének 200. évfordulója újabb kiváló alkalom arra, hogy a magyar irodalom egyik legtermékenyebb, legolvasottabb szerzője köré szervezett programsorozattal inspiráljuk olvasóinkat”

Szőkelyné Kőrösi Ilona előadása

A könyvtár Helyismereti gyűjteménye által szervezett programok közül kiemelkedik a március 21-i előadás, amely a 40. Kecskeméti Tavasz Fesztivál részeként valósulhatott meg: Szőkelyné Kőrösi Ilona etnográfus Jókai Mór a reformkori Kecskeméten címmel tartott előadást, amelyben először gazdasági, társadalmi, statisztikai adatok segítségével bemutatta a korabeli várost. A muzeológus beszélt a református főiskola hallgatójaként itt tartózkodó Jókai kecskeméti kapcsolatairól, a korabeli diákélet sokszínűségéről. Szó esett az írófejedelem azon műveiről is, amelyekben kecskeméti emlékeit örökölte meg. A téma népszerűségére való tekintettel május 7-én a néprajzkutató Családok, élmények, események és az írói pálya kezdete címmel folytatta előadását.

A Katona József Könyvtár vendége volt április 9-én László Ferenc történész, a Bartók rádió ismert műsorvezetője, aki Jókai humora címmel tartott előadást a „Nem középiskolás fokon...” sorozat részeként. A hallgatóság ezúttal a „komoly író” kevéssé ismert arcát ismerhette meg: Jókait, a humor mestereként, aki Kakas Márton álnév mögé bújva a közéleti szatíra jeles művelője is volt.

Májustól négy hónapon át tekinthető meg a Helyismereti gyűjteményben az „Egész Kecskemét a memóriámban van” – Jókai Mór kecskeméti kultusza című dokumentumkiállítás.

Az iskolai csoportok számára gyermekkönyvtáraink rendhagyó irodalomórát kínálnak Jókai életéről és műveiről.

Az óralátogatások során a tanórai ismereteket érdekes, játékos elemekkel, történetekkel egészítik ki, inspirálva a diákokat a klasszikus irodalom felfedezésére.

Március 20-án Rédai Angéla könyvtáros Jókai és kora címmel informatikai tematikájú foglalkozást tartott az Internet Fiesta

programsorozat részeként, bemutatva az internetes adatbázisok használatát és azok alkalmazhatóságát Jókaihoz kapcsolódó tartalmak felfedezésére.

Jókai Mór tiszteletére kiemelt figyelmet fordítottunk a 96. Ünnepi Könyvhéten is. Június 11-én Ács Imre mesterpedagógus Nemzeti eledeleink – Jókai Mór nyomán címmel tartott előadást, amely során maga is elkészítette a híres Jókai-bablevest. A program hangulatát Hegedűs Zoltán Jászai Mari-díjas színművész felolvasásai színesítették. Június 13-án Szécsi Noémi Jókai és a nők című kötetének bemutatója várta az érdeklődőket.

**„Ősszel
Múltidéző emlékek
Jókai Mór kecskeméti
korszakából címmel
virtuális kiállítás készül”**

Ősszel Múltidéző emlékek Jókai Mór kecskeméti korszakából címmel virtuális kiállítás készül, amely digitális térképen mutatja be Jókai kecskeméti kötődéseit, emlékhelyeit és a hozzájuk kapcsolódó dokumentumokat.

A vármegye több településén is számos izgalmas programmal emlékeznek meg az íróról. Kiskunfélegyházán – ahol Jókai díszpolgári címet is kapott – február 18-án Juhász István magyartanár tartott előa-

dást, április 2-án pedig dr. Praznovszky Mihály irodalomtörténész osztott meg titkokat és érdekességeket Jókai életéből. Március 19-én a város könyvtárában felolvasómaraton rendeztek, amelyen fiatalok és felnőttek közösen tisztelegtek az író előtt.

A Kiskunmajsai Városi Könyvtár is sokszínű kínálatot készült a jubileumra. A könyvtárosok a majálisra JÓKAI babaszemek – irodalmi gasztró MÓRzsák címmel kreatív étlapot készítettek, amelynek ételei egy-egy játékot rejtene. Az étlapról választható Jókai bablevés irodalmi receptÚRA alapján és Jókai édes-sós palacsinta mesés öntettel, de kérhető a séf ajánlata is, Az Aranyember lapozgató. A bátrabbak Laborfalvi Rose nosztalgikuszt fogyaszthatnak, de frissen facsart szíKVÍZjátékkal is csillapítható a szomjúság. Fizetni Fekete gyémántokkal lehet, ahol az ár a Jókai-összes is tartalmazza, 100 nemes regénnyel. Jókai TÚRA címmel irodalmi kvízre várják az érdeklődőket, ami egy jelképes 200 méteres sétával ér véget. Az olvasók sárgarózsa-készítéssel próbára tehetik kez ügyességüket, és várja őket a Szaffi bábjátékos mesesarok. A kamaszokat az időkapzsula ötlete ragadhatja meg, míg az idősebbeket a Jókai korát idéző képeslapkészítés várásolhatja el.

Fülöpszálláson május 16-án Varga István és felesége előadással emlékezett Jókai Mórra. Tematikus polccal, kiállítással Kecskemét mellett több Bács-Kiskun vármegyei település csatlakozott a minisztérium Jókai-sarok kialakítására vonatkozó felhívásához: Ballószög, Csávoly, Dunaegyháza, Kunszentmiklós, Tataháza stb.

A Jókai 200 emlékévk Bács-Kiskun vármegyei programsorozata remek példája annak, hogyan lehet egy klasszikus író életművét a mai kor igényeihez igazítva, változatos és közösségépítő formában bemutatni. Nem csupán múltidéző eseményeket szervezünk, hanem olyan élményeket igyekszünk nyújtani, amelyek a jelen és a jövő olvasóit is megszólítják és inspirálják. Így válik Jókai Mór művészete élő, a mai közösségek életét gazdagító kincsé.

Bujdosóné dr. Dani Erzsébet

Rólunk, nekünk, tőlünk

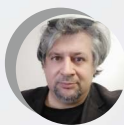
Miközben a könyvtárak újra és újra alkalmazkodnak a változó világhoz, a szakmai diskurzus is átalakul: más kérdések kerülnek előtérbe, új kihívásokra keresünk válaszokat. De vajon mi foglalkoztatja ma leginkább a könyvtárszakmát? Hogyan alakulnak az olvasói igények, és milyen szerepet töltenek be ebben a szakmai folyóiratok? Erről kérdeztük néhány különböző profilú könyvtárszakmai folyóirat szerkesztőjét.

KATTINTS
rájuk és
olvasgass!

CeLISR

A CeLISR szerkesztőinek mindenekelőtt egy földrajzi értelemben széles, heterogén szakmai közönség igényeit kell szem előtt tartaniuk, amely – a könyvtár- és információtudomány fragmen-táltságának megfelelően – ugyancsak szegmentált, hiszen olyan kutatóhelyek, tudományos közösségek alkotják, amelyek első-sorban a maguk szűkebb szakterületére fókuszálnak. Emellett persze akadnak átfogóbb nézőpontokat kínáló, vagy esetleg az egyes határterületekre koncentráló írások, amelyek természetes módon reagálnak a szakma kurrens trendjeire, vagyis mindarra, ami a könyvtártudomány és könyvtárügy iránt érdeklődőket je-lenleg foglalkoztatja. Nyilvánvalóan előkerül – más-más aspek-tusból – a mesterséges intelligencia, a digitalizáció vagy a biblio-gráfiai tevékenység is újabb s újabb szempontokkal gazdagodik. Gyakorlati javaslatokra van igény például a közösségi terek be-rendezése és megfelelő kihasználása terén, de a biblioterápia el-méleti megalapozásának is van keletje, ahogyan a speciális ígé-nyű felhasználóknak szánt könyvtári szolgáltatások kialakítá-sának, megtervezésének is. Különös a helyzetünk, mivel az előd-lapok (Könyvtári Figyelő, Tudományos és Műszaki Tájékoztatás) komplex olvasóközönségének a fentebb vázoltaktól eltérő ígé-nyeit is szem előtt kell tartanunk, ezért a kutatói közösség kiszol-gálásán túl egyértelműen törekszünk a könyvtáros társadalmat érintő egyéb kérdéskörökkel is foglalkozni, nem eltekintve a szak-mai munkájukban kiemelkedő jelenlegi és volt kollégák bemutatásától.

Dancs Szabolcs
MNMKK OSZK

Ézsias Anikó
BME OMIKK

KATTINTS
rájuk és
olvasgass!

Meglátásom szerint a könyvtárszakmát leginkább az foglalkoztatja, hogy úgy újuljon meg, hogy többszólamúságát, sokarcúságát is megőrizze – az értékluralitás jegyében egyik könyvtártípus se utasítsa maga mögé a többit. Hogy az ideáltípus a helyi viszonyokhoz alkalmazkodjék, megfeleljen a mikrokörnyezetnek, amelyet szolgál. Hogy úgy legyen felismerhető minden könyvtárban a hivatás- és szolgáltatásideál, hogy közben szabad legyen a lehető legeggyedibbnek lennie. Nem könnyű ezt a szabadságot megalkotni, megélni és megvédeni. Sok más is foglalkoztatja a könyvtárszakmát: ontológiai kérdések, saját létének igazolása, céljának megfogalmazása, gazdálkodási kérdések (ebből van a legtöbb), a szakfeladatok mennyiségi/minőségi ismérveinek egyensúlyban tartása, a liminalitás problémái, hiszen korszakváltásban vagyunk, nem látszik, melyik stratégiai lépésünk, befektetésünk fog valóban a célba juttatni.

A szakmai folyóiratok mindezen kérdések legilletékesebb fórumai lehetnének. Az Egyházi Könyvtárak Egyesületének Hírlevele ma is a személyes és intézményi önreflexió és öndokumentálás gálapadmunkájára bízhatja a szerzőit-olvasóit, mert innen lehet olyan tartalmak közzétételéig eljutni, amelyek vagy időtállóak, vagy bátran kérdeznek, mert problémaérzékenyek. Vágyam, hogy folyóiratunk egyesületi hírlevélből önálló névvel rendelkező szakmai folyóirattá váljék: több tanulmány, tematikai összefoglalás, módszertani ajánlás és példa legyen benne – és a sikertörténeteken túl a zsákutcákat, a kudarc történeteket is megmutathassa – ezekkel legalább annyit tudnánk egymásnak segíteni a fenti létértelmezési, gazdasági és egyéb, az átmenetiségben nehéz döntésekben, mint az ún. „jó gyakorlatokkal”.

EKE
Tudomány

Bálint Ágnes
Egyházi Könyvtárak Egyesülete

Könyvtámasz

Már a pandémia előtt gondolkodtunk azon, milyen módon üzenhetnénk azoknak, akik nem járnak könyvárunkba, illetve hogyan mutassuk meg egymásnak mit is csinálunk, megismerve egymás szakmai életét. Beláttuk, hogy alkalmazkodnunk kell a változásokhoz, olvasói igényekhez. Nem elég a falakon belül jól működni, ezt meg is kell mutatni a világnak. Célunk volt, hogy közelebb kerüljünk a fenntartóhoz azáltal, hogy jobban megismer bennünket, munkánkat, tevékenységeinket.

Több könyvtárban volt már akkoriban saját folyóirat, így ezeket kezdtük el górcső alá venni. Azon kezdtünk el ötletelni, mi egy ilyen folyóiratot hogyan tudnánk egyszerűen és jól elkészíteni. Több kollégával összeültünk, tervezgettünk. Azt hiszem így utólag, meg kellett, hogy érjen bennünk az új feladat gondolata... A Covid idején viszont kihasználtuk a lehetőséget, hogy van egy kis időnk, és 2020-ban készítettünk egy vármegyei átfogó könyvtári folyóiratot, melynek a "Könyvtámasz" címet adtuk. Az újságban minden Somogy vármegyei könyvtárnak lehetőséget teremtettünk a bemutatkozásra, munkáik rövid leírására, programjaik ismertetésére. Azóta is ösztönözzük őket, hogy írjanak cikket arról, amit szívesen megosztanának a könyvtáros kollégákkal és az olvasókkal egyaránt. Minden évben kétszer szeretnénk a „Könyvtámaszt” összeállítani, hogy folyamatos kapcsolatot tudjunk tartani a kollégákkal és az olvasókkal. Igyekszünk a hagyományos fizikai, valamint modernbb online formában is jelen lenni a nagyobb elérhetőség miatt. Bízunk benne, hogy jelen kiadványunk továbbra is hasznos és érdekes olvasmány lesz a könyvtáros szakma és a bibliotékák iránt érdeklődők számára.

Szőke Henrietta
Takáts Gyula Könyvtár

KÖNYVTÁRVLÁG
WEBMAGAZIN

A Könyvtárvilág az immár 90 éve működő, nemzetközi relációban is elismert Magyar Könyvtárosok Egyesületének (MKE) webmagazinja. Célcsoportjainkat egyre bővülő olvasói és felhasználói kör jellemzi: tájékoztatni kívánjuk a tagokat és a potenciális tagokat, a jellemzői: tájékoztatni kívánjuk a tagokat és a potenciális tagokat, a társ szakmai szervezeteket, az döntéshozókat, a támogatókat, a társ szakmai szervezeteket, az együttműködő partnereket határon innen és túl az egyesület regionális és szakmai szervezeteinek, szekcióinak életéről, eseményeiről, rendezvényeiről. A webmagazin rovatainak változásai az elmúlt 13 évben tükrözték a tagság és a könyvtáros szakma érdeklődésének változásait, de a szervezeti életéről szóló beszámolók mellett mindig jelen van a határon túli könyvtárak, könyvtár- és bemutatója az Ötágú síp rovatban, olvashatunk a könyvtár- és információ tudomány területének legújabb szakmai innovációiról a Szakmai műhelyben, megismerhetünk kreatív módszereket, a mindennapi munkában hasznosítható tippeket és trükköket alkalmazó könyvtárosokat, akik szívesen vállalnak mentor-vel” rendelkező könyvtárosokat, tudásukat. Rendszeresen hírt szerepet, hogy átadják ötleteiket, tudásukat. Rendszeresen hírt adunk konferenciákról, workshopokról és egyéb szakmai rendezvényekről, bemutattunk új szakmai kiadványokat, online forrásokat. Nem maradnak el a könnyed tartalmak sem, a szakma vicces helyzeteinek, akár árnyoldaltól és erősítheti a közösségi érzést. Az olvasottsági adatokat és a visszajelzéseket elemelve úgy tálaljuk, hogy webmagazinunk értékes és hiteles forrás a hazai és a határon túli könyvtárosok számára, amely támogatja őket a szakmai fejlődésben, a tájékozódásban és a közösségfejlesztésben.

Kóródy Judit
Magyar Könyvtárosok
Egyesülete

KATTINTS
rájuk és
olvassass!

Könyvtári HírZengő

A Csorba Győző Könyvtár 2017-ben indította el a negyedévente megjelenő Könyvtári HírZengőt azzal a szándékkal, hogy a települési könyvtárak munkatársai hasznos szakmai információkhoz juthassanak. Az újsággal célunk, hogy folyamatos tájékoztatást nyújtsunk a szakma híreiről, rendezvényekről, jogszabályi változásokról, foglalkozásokat mutassunk be, módszertani segítséget nyújtsunk és tanácsokat adjunk. Továbbá, hogy összefogja a megyében levő könyvtárakat és az azokban dolgozó könyvtárosokat, akik hírt tudnak adni magukról. A világ változásával a könyvtári szakma is formálódik, így a szakmai folyóiratoknak is alkalmazkodniuk kell ehhez, ezért mi is új trendeket, újdonságokat és érdekességeket mutatunk be. A folyóirat állandó, illetve alkalmi rovataival új perspektívákat próbálunk nyújtani a könyvtár megváltozott szerepét illetően, amik már kezdenek beépülni az intézményi gyakorlatokba. Kiemelten foglalkozunk például a fenntarthatósággal, esélyegyenlőséggel, érzelmi intelligenciával, bibliotéripiával vagy a zöld könyvtárral. Témaválasztásainkban, cikkeinkben nyitunk más területek felé is, amelyek valamilyen formában kapcsolódnak a könyvtári szakmához. Az újság állandó munkatársain kívül alkalmanként egy-egy cikk megírására felkérjük az adott téma szakértőjét is. Nemzetközi híreket is megosztunk, illetve népszerűsítjük az irodalmat és az olvasáskultúrát tematikus könyvajánlókkal és interjúk készítésével a gyermek- és kortárs irodalom szerzőivel. A könyvtárak bemutatkozásán túl a települések történetével is megismertetjük az olvasót, illetve igyekszünk helyi értékeket közvetíteni. Lehetőségeinkhez mérten továbbra is igyekszünk követni az érdeklődésre számot tartó témákat. Az újság a vármegye legtöbb könyvtárába eljut és online is olvasható.

Mizerák Andrea
Csorba Győző Könyvtár

KATTINTS
rájuk és
olvassass!

NOCTUA

Az idén 29. évfolyamában járó Noctua célközönsége részben a könyvtár iránt érdeklődők, részben az állatorvosok, részben pedig a könyvtárosok, ami a feldolgozott témák sokféleségében is megjelenik. Azt gondolom, hogy napjainkban szakterületünk rendkívül dinamikus időszakát éli. Az olvasói igények jelentősen átalakultak, a gyorsan, online elérhető tartalmak terén számtalan vetélytársa van a könyvtárnak, ugyanakkor nő az érdeklődés a hiteles, megbízható információforrások iránt is. Ebben a folyamatban a folyóiratok kulcsszerepet játszanak, mikor nemcsak a jó gyakorlatok és új trendek bemutatásában működnek közre, hanem a szakmai párbeszéd fenntartásában is. Teret adnak az ötletek, gondolatok, kutatási eredmények megosztásának, a reflexiónak és segítik a szakembereket abban, hogy eligazodjanak a változások között. A magyar nyelvű folyóiratoknak, hírleveleknek nagy jelentőséget tulajdonítok. Hiszek abban, hogy egy szakma számára fontos, hogy az azt művelők az anyanyelvükön is folytathassanak írásban, szerkesztett formában (akár lektoráltan) is diskurzust. A Noctua hasábjain igyekszünk egyszerre sokféle célt elérni írásainkkal. Egyrészt, a rendezvényekről készült tudósításokkal szeretnénk megmutatni magunkat, hírt adni, a fejlődésünkhöz kapcsolódó beszámolókkal láthatóbbá tenni a nálunk zajló változásokat. A könyvtár használatát, az irodalomkutatást és publikálást segítő tartalmakkal pedig mindenkinek szeretnénk felhívni a figyelmét a tudományos diskurzus és a mindennapi munka során alkalmazható megbízható információforrások használatára.

Dr. Winkler Bea
Hutyr Ferenc Könyvtár, Levéltár és Múzeum

ZALAI
KÖNYVTÁRI
LEVELEZŐ

Valóban aktuális kérdés, hogy kellene-e a szakmai közönségnek ma a könyvtárszakmai folyóiratok? Mi, Zala vármegyei könyvtárosok egy megyei folyóiratot szerkesztünk, évente két lapszám kerül az olvasók kezébe. Bővebb információ és a korábbi lapszámok – 2004-től – IDE kattintva tekinthetők meg. A mi megyei könyvtárszakmai lapunk hagyományosan visszatekintő jellegű, kialakult rovatai vannak, képeket is közlünk – saját nyomdai, kötészeti technikáinkkal állítjuk elő és PDF-ben is elérhető a honlapon. Jellemzően a megye könyvtárosai publikálnak benne, műhelytanulmányokat, tudósításokat, híreket teszünk közzé. A folyóiratot ebben a formában hasznosnak tartjuk, mert sok újdonsággal ismerteti meg a könyvtárosokat, és jelentős történeti értéke is van, követhető belőle a megye könyvtári élete, forrásként, hivatkozásként is hiteles.

Alkalmazkodva a változó igényekhez, mindenképpen szeretnénk frissíteni a lap struktúráját, tartalmát. A periodicitása túl lassú, az eseményeket, jelenségeket időben távolról mutatja be – jó lenne, ha időszerű, vitára készítő, megoldásra váró kérdéseket tudnánk felvetni, akár interaktív módon is, hasonlóan az országos könyvtári lapokhoz. Figyelembe kell venni, hogy egyre kevesebb könyvtáros képzettségű munkatárs dolgozik a hálózatban – szeretnénk számukra is érdekessé tenni lapunkat. Van a könyvtárunknak egy másik, gyermekeknek szóló folyóirata is, az Olvasó Lurkó, amely rendkívül népszerű az olvasók körében – ennek szerkesztési tapasztalatait is szeretnénk hasznosítani. A nyomtatott formát azonban, a kistelepülési könyvtárakban történő terjesztése miatt még egy darabig fenntartanánk.

Kiss Gábor
Deák Ferenc Megyei
és Városi Könyvtár

Scheiber Veronika
Deák Ferenc Megyei
és Városi Könyvtár

A kép forrása: KMKE

Nehéz időkben is fejlődő könyvtárak

Sikeresen pályázott a Kárpátaljai Magyar Könyvtárosok Egyesülete (KMKE) a House of Europe programban, amely a nemzeti kisebbségekkel foglalkozó civil szervezetek számára hirdet meg támogatási lehetőségeket. A nyertes pályázatnak köszönhetően, a szervezet által bevont könyvtárak különböző felszerelésekkel gazdagodhattak.

2024 novemberében egyesületünk tudomására jutott egy pályázati felhívás, melyet a House of Europe hirdetett meg az Ukrajnában a művelődési szférában tevékenykedő nemzeti közösségek civil szervezetei számára.

A House of Europe („Дім Європи”) egy Európai Unió által finanszírozott program, amelyet az ukrán, európai uniós, illetve brit kollégáik közötti szakmai és kreatív tapasztalatcsere támogatására létrehozott Goethe-Institut Ukrajna valósít meg. A program a kultúrára és a kreatív szektorra, az oktatásra, a fiatalokkal való munkára, a szociális vállalkozásokra, valamint a médiára összpontosít. Külön figyelmet fordít Ukrajna nemzeti közösségeinek támogatására. Jelenleg több mint 15 megpályázható támogatást ki-

nálnak, többek közt támogatást személyes projektekhez, konferenciákra való utazáshoz, kurzusokra és szakmai gyakorlatokra az EU-ban, illetve Nagy-Britanniában. Ezen kívül House of Europe csapata támogatja a kulturális infrastruktúra (újra)építését az országban, segíti a szépirodalmi fordításokat, valamint a kreatív együttműködést Ukrajna és az EU, valamint Nagy-Britannia között. Programjaik elősegítik az ukrán kulturális örökség megőrzését és a kreatív vállalkozások fejlesztését. Online laboratóriumok, workshopok, viták, konferenciák, és egyéb események rendszeresen zajlanak a program keretében.

Megyei nemzetiségi civil szervezetként tisztában voltunk a siralmas kárpátaljai közkönyvtári állapotokkal, Ukrajna függetlenné válása (1991) óta nem történt nagyobb infrastrukturális fejlesztés. A pályázati kiírás tetszett, bár kevés idő maradt a beadási határidőből, gyors mérlegelés után úgy döntöttünk, belevá-

gunk, egy próbát megér. Feszített tempóban megtörtént az igények felmérése, majd a kapott eredmények összegzése. A projektbe 21 magyarlakta települési könyvtár lépett be, Kárpátalja egyik legkeletibb magyarlakta településéről (Aknaszlatina) legnyugatibb részéig

„A projektbe 21 magyarlakta települési könyvtár lépett be, Kárpátalja egyik legkeletibb magyarlakta településéről (Aknaszlatina) legnyugatibb részéig (Ungvár) jelentkeztek kollégák”

A kép forrása: karpantinfo.net

(Ungvár) jelentkeztek kollégák. Az adott könyvtár munkatársára bíztuk, mit szeretne fejleszteni, változtatni intézményén. Legtöbbször könyvtári bútorokat (110 db könyvespolc, kiállítási polcok, íróasztalok voltak a kívánságlistán). Mások számítástechnikai eszközöket (laptopokat, projektort stb.) kértek.

Mikor összeszámoltuk az igényeket, láttuk, fennmaradt egy kevéske összeg, úgy éreztük, eljött az idő, hogy belevágjunk egy régi álmunk beteljesítésébe...

Munkatársaimmal úgy gondoljuk, hogy egy olyan kisvárosi könyvtára, mint Beregszász, nem csak a könyvek tára kell, hogy legyen, hanem annál több. Egy olyan hely, ahol a könyvek kölcsönzése mellett van alkalom minőségi idő eltöltésére is a város lakosai számára. Sok ötletünk van, úgy gondoltuk, a kisgyermekeknek szólóval kezdjük. Az elgondolásunk az volt, a könyvtár egyik kihasználatlanul maradt helyiségében rendezzünk be egy játszósobát. A cél az volt, hogy kialakítandó szobában nem nagyobb csoportokat fogadjunk, hanem szülőket gyermekükkel, ahol együtt rajzolnak, ugrálnak, teljesen ingyenesen. A nagyobbaknak pedig 3D-s virtuális szemüvegeket vennénk. Ötleink hiánypótló kezdeményezések voltak, eddig ilyen vagy ehhez hasonló nem volt a városban.

Amikor a Beregszászi Központi Könyvtár fenntartójának, a Beregszászi Városi Tanács Oktatási és Művelődési Főosztálya vezetőjének, Babják Editnek először felvettem az ötletet, támogatta. A hivatal vállalta a leendő játszószoba kifestését, amely addig – a háború idején – a könyvtárban működő egyik beregszászi megtörhetetlenségi pont használaton kívüli szobája volt (megtörhetetlenségi pontoknak nevezik Ukrajnában azokat a helyiségeket, ahol áramszünet esetén is biztosított az áram, a fűtés és az internet, így lehet telefont és laptopot tölteni, inni egy forró teát, valamint alapvető gyógyszerekkel is fel vannak szerelve).

A pályázat beadása után – amikor úgy tűnt, hogy a történelem úgy akarja, hogy rövidesen vége legyen a háborúnak – fenntartónk felajánlotta, hogy legyen miénk mind a két szoba és a folyosó is, ők kifestik, mi meg használjuk legjobb belátásunk szerint; ennnyivel tud-

**„A játszóházat 3–7 éves
gyerekeknek találtuk ki,
azt szerettük volna, hogy
legyen egy olyan hely,
ahol a gyerekek és szüleik
kütyük nélkül, minőségi
időt töltenek együtt”**

lettek. Az egyik útra Balázst elkísérte Kálmán Anna könyvillusztrátor, aki felajánlotta, hogy elküldi saját alkotásait a gyerekszoba csupasz falaira. A tőle kapott, majdnem húsz képből a gyerekek legnagyobb kedvencei azok, amelyek Rumini kalandjait mutatják be.

Így lett a megpályázott játszósobából egy két szobából álló játszóház. Az egyik szoba egy foglalkoztató, ahol babzsákok, kisasztalok, székek és vetítövásznon van; itt lehet filmezni, rajzolni, kifestőzni, társasjátékozni. A másik szobában pedig a gyerekek kedvükre ugrálhatnak, csúszkálhatnak, trambulinozhatnak... tehát kiengedhetik a gőzt. A játszóházat 3–7 éves gyerekeknek találtuk ki, azt szerettük volna, hogy legyen egy olyan hely, ahol

A kép forrása: KMKF

ták segíteni a projektet. Nagyon örültünk, hogy megtörhetetlenségi pont helyett játszószoba lehet a könyvtárban. A pályázat csupán az egyik szobára volt beadva. Időközben értesítettek bennünket, hogy nyertünk.

Mi könyvtárosok, akik mindig helyszűkével küszködünk, egy darabig nem is tudtuk, mit csináljunk a plusz szobával, miből rendezzük be? Ekkor kerültek képbe a mi régi nagy barátaink, a Kárpátaljai Sárkányellátó Alapítvány és vezetőjük Trautmann Balázs. Elmondtuk neki történetünket, meghallgatta, majd kért egy listát, mire is lenne szükségünk a másik szobához. Ötletünk természetesen rögtön volt, leírtuk, ő megvásárolta és elhozta Beregszászba. Balázs sosem jött egyedül, mindig barátai kíséretében, akik segítők

a gyerekek és szüleik kütyük nélkül, minőségi időt töltenek együtt.

Azt mondják, minden jó, ha jó a vége. Látva a megszépült könyvtárainkat, bár sok-sok munka, idegeskedés, izgalom van mögöttünk, úgy érzem, megérte. Ha lenne újabb hasonló kiírás, újra belefognánk, mert még sok az ötlet, sok a teendő!

Varga Éva

Június első napjaiban nemzetközi könyvtárbuszos fesztivált tartottak a horvátországi Verőcén (Virovitica), ahol nyolc nemzet szakemberei képviseltették magukat. Talán nem túlzás mondani, hogy a kétnapos esemény valódi ünnep is volt, hiszen a könyvtárosok mellett a vendéglátó város apraja-nagyja is jelen volt a programok egy részén.

A nyár első napjai igazi forrósággal köszöntötték a konferenciára érkező könyvtárosokat, olvasókat, érdeklődőket. A horvátországi könyvtáros szervezet már tizenhetedik alkalommal rendezte meg az eseményt. A mostani alkalom közel száz résztvevője között Magyarországot a Csorba Győző Könyvtár munkatársai képviselték.

Az első napon a verőcei könyvtár előtti rögtönzött, igazán látványos "könyvtárbusz utcában" 17 (többségében horvát és szlovén) jármű parkolt le. A könyvtárosok kisebb standokkal, ajándékokkal vendégelték meg a járművekre fellépő óvodás, iskolás csoportokat, a város lakosait, a konferencia résztvevőit.

Érdekes volt megfigyelni a járművek kialakítását: sok hasonlóságot tapasztaltunk, ugyanakkor természetesen mindegyiknél látható volt az egyedisége is. Nem titok, hogy a kollégák az egymás közt megosztott tapasztalatokat is felhasználják az új

buszok tervezésénél. A horvát kollégának az elmúlt években erre bőven volt lehetőségük, hiszen több járművel bővült a horvátországi flotta, erről a megnyitó eseményen megszólaló Nina Obuljen Koržinek kulturális és médiaügyi miniszter is beszélt. Köszöntőjében elmondta, hogy a közelmúltban uniós és nemzeti forrásból volt lehetőségük több könyvtárbusz építésére (néhány ezekből jelen is volt Verőcén – a szerk.), ezekkel olyan megyékben is el tudták indítani a szolgáltatást, ahol korábban ez még nem volt jelen. A miniszter beszédében kiemelte azt a stratégiai dokumentumot is, amelyet a horvátországi könyvtárbuszos szolgáltatás fejlesztésére fogadtak el nemrég, ez az ottani könyvtárügy fejlesztésének egyik prioritása.

Robert Fritz, a vendéglátó verőcei könyvtár igazgatója köszöntőjében kiemelte: az esemény egyik célja az, hogy a könyvtárosok megvitassák a mobilszolgáltatásokat jellemző lehetőségeket, amelyek befogadó, rugalmas hozzáférést biztosítanak sokak számára. Ebben a helyi munkatársak is nagy örömmel vesznek részt, hiszen a könyvtár 2023 augusztusában indította el könyvtárbuszát, amelynek jelenleg 50 megállóhelye van Verőce-Drávamente megyében.

Az első napon a buszok felfedezését a szakmai programok sorában egy kerekasztal-beszélgetés követte, amely leginkább technikai és technológiai kérdéseket érintett, ebben sofőrök, tervezők voltak inkább érintettek.

Az ilyen jellegű szakmai események vizsgázó eleme a könyvtárbuszok látványos felvonulása a vendéglátó településen, ez

Közös metszetek

most sem maradhatott el. A napot a helyi Pejácsevich-kastély bejárása, majd egy vacsora zárta.

A kétnapos esemény második napja konferenciával folytatódott, amelyen a szakemberek előadásokkal és poszter-prezentációkkal mutatták be szolgáltatásaikat.

A teljesség igénye nélkül osztunk meg pár példát az elhangzottakból. Annika Marsh Észtországból érkezett, előadásában Tallin új könyvtárbuszáról beszélt. A jármű az előző év végén állt szolgálatba, leváltva a korábbi buszt, amely 17 évig járta az észti fővárost és környékét. Az új jármű kapcsán ki kell emelni, hogy annak középső részén egy csúsztható bővítmény van, ezzel tudják növelni a belső teret, ha nagyobb csoport érkezik egy-egy foglalkozásra. A szolgáltatásban a pénteki nap mindig az iskoláké, óvodáké, ekkor csak velük foglalkoznak. A könyvek visszavételére már önkiszolgáló automata is rendelkezésre áll a buszon és már e-book olvasókat is kölcsönöznek. Ez akkor különösen hasznos, amikor a jármű például egy városi rendezvényen vesz részt és a kölcsönzéseket a használók önállóan is meg tudják már oldani. Észtországban a könyvtárbusz extrém hidegben is elindul, korábban szolgáltattak már -35 fokban is, ilyen esetekben néha jól jönne egy hótoló is a busz orrára, mesélte mosolyogva az észti könyvtáros.

A spanyol könyvtárosok, Silvia Campillo Ferret és Marta Sala González Barcelona tartomány Anoia járásából érkeztek és mutatták be buszos szolgáltatásuk sajátosságait. Úgy vélik, a járásban működő könyvtárbuszok úgy tudnak aktív kulturális szereplői lenni a közösségnek, ha a szolgáltatásban több lokális szervezettel, csoporttal is együtt dolgoznak. Így indították el egy helyi zöld szervezettel közösen a magkönyvtár szolgáltatást. Egy másik könyvtárbuszon, szintén a lokalitás szempontját szem előtt tartva, a hagyományos történetmesélés megőrzését tűzték ki célul. Ehhez kapcsolódva 7-12 éves korú gyerekekkel helyi meséket, legendákat dolgoz-

**„Az első napon
a verőcei könyvtár
előtti rögtönzött,
igazán látványos
'könyvtárbusz
utcában'
17 (többségében
horvát és szlovén)
jármű parkolt le”**

nak fel együtt úgy, hogy közben felfedezik a környezetüket, a természeti és épített értékeiket.

A horvát és szlovén szakemberek előadásai, prezentációi megmutatták, hogy a könyvtárbuszok szerepe az ottani könyvtári szakmában kiemelten fontos, itt ismét utalhatunk a már korábban említett stratégiai dokumentumra. A nagyobb városok,

mint például Zágráb, Split, Zadar könyvtárai rendelkeznek legalább egy nagyobb könyvtárbusszal, de ahol szükség van rá, ott már van egy kisebb jármű is, amely azokra a településekre is eljut, amelyeket a nagyobb méretű busz korábban nem tudott elérni. Példaként említették azokat a dalmát kisfalvakat, melyek korábban kimaradtak a szolgáltatásból, viszont egy közelmúltban indult új járművel a spliti kollégák már az ott élőket is elérik. Hozzá tették azt is, hogy így is néha igen nehéz körülmények (a természet okozta akadályok, rossz útviszonyok stb.) között kell megtenniük az utat.

A legtöbb előadásban hangsúlyozták, hogy óvodákkal, iskolákkal szoros kapcsolata van a könyvtárbuszos intézményeknek (pl. buszon tartott csoportfoglalkozások, illetve ezek ki-szervezése az adott oktatási intézménybe). A menetrendek összeállításakor tudatosan szervezik a megállókat közel óvodákhoz, iskolákhoz, sőt előfordul, hogy idősothonok vagy épp egy börtön is bekerül a sorba.

Sok jó példát, ötletet láthatunk, hallhattunk Verőcén.

Az teljesen mindegy volt, hogy ki honnan jött, a legfontosabb közös metszetek természetesen az olvasó és az üzenet voltak: akit csak tudunk, érjünk el könyvtári szolgáltatással. És ha erre a könyvtárbusz a legalkalmasabb, akkor azzal.

Szeifer Csaba

**„Úgy vélik, a járásban működő
könyvtárbuszok úgy tudnak
aktív kulturális szereplői lenni
a közösségnek, ha a szolgálta-
tásban több lokális szervezettel,
csoporttal is együtt dolgoznak”**

Fotók: Napkor Könyvtár, Információs és Községi Hely

Könyvtári élet Napkoron, a Nyírség szívében

Napkor nagyközség a Nyírség szívében, Nyíregyházától 12 km-re keleti irányban található, okleveles források szerint az egyik legrégebbi szabolcsi település, 1271-től a Balog-Semjén nemzetség birtoka. 1848-ig a Kállay család tagjai birtokolták a falut, itt élt és alkotott báró Jósika Miklós író, regényíró, a magyar romantikus regény megteremtője.

A település könyvtárában 2022 áprilisában vettem át művelődésszervező és segédkönyvtáros végzettséggel a könyvtárosi feladatokat, miután a könyvtáros kolégán nyugállományba vonult. Elődömnek köszönhetően bibliotékánk hosszú évtizedek alatt következetesen, szakmai igényességgel kialakított gyűjteménnyel rendelkezik, állományunk jelenleg több mint 10 000 kötetből áll. A gyűjtemény kialakításánál és gyarapításánál tekintettel vagyunk a településünkön tanuló diákok és az itt dolgozó pedagógusok igényeire.

Napkor Nagyközség könyvtára 2017 óta tagja a Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszernek, a heti 20 órás nyitvatartást az olvasói igényekhez szabva alakítottuk ki. A Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtárral való együttműködés keretében az új kiadványok beszerzése mellett játékokat, informatikai eszközöket, könyvtármozi indításához szükséges eszközöket is kaptunk, a bútorzat cseréje még csak részlegesen történt meg.

A KSZR által nyújtott szolgáltatások közül kétségtelenül legnépszerűbbek a megyei hatókörű városi könyvtár által szervezett olvasás- és könyvtár-népszerűsítő programok. Az író-olvasó találkozók, ismeretterjesztő foglalkozások kiscsoportos formában – egy-egy iskolai osztály, vagy óvodai csoport részvételével – valósulnak meg, a szórakoztató rendezvényeket (zenés műsorok, színházi, bábszínházi előadások) általában intézményre szabottan szoktuk igényelni, ilyenkor minden óvoda vagy alsó és felső tagozatos gyermek részt vesz a programon.

„Ezek az apró kis motivációs elemek mind segítenek abban, hogy a gyerekek szívesen jöjjenek és otthon érezzék magukat ebben a közegben”

A mai gyerekek folyamatosan igénylik az ingereket, ezt tapasztalom a könyvtári foglalkozások, programok alatt, de akár egy hétköznapi kölcsönzés során is. Sajnos a frontális információátadás már nem elegendő, folyamatosan valamilyen attrakcióval, produkcióval fenn kell tartani az érdeklődésüket, éppen ezért amikor csak lehetőség van rá, élménypedagógiai eszközöket használok a foglalkozások során. Ilyen volt például amikor a Magyar Népmese Napja alkalmából a művelődésszervező kollégánövel igazi kölevest főztünk az első osztályosoknak, vagy egy másik alkalommal „hamuba sült pogácsát” készítettünk.

Településünkön folyamatosan nő a gyerekek száma, óvodánkba közel 150 gyermek jár, van bölcsődénk és egy német nemzetiségi általános iskolánk, ahol közel 200 gyermek tanul. Kifejezetten szerencsések vagyunk, hiszen az iskola a Művelődési Ház és Könyvtár közvetlen közelében helyezkedik el és az óvoda csak pár száz méterre található. Ez a fizikai közelség sokat segít abban, hogy az oktatási és nevelési intézményeket minél több programba, foglalkozásba tudjuk bevonni. Bár eddig is szoros kapcsolatot áptunk ezekkel a szervezetek-

kel, ebben az évben még inkább szorosabbra fűztük az együttműködést.

Minden óvodai csoport legalább egy alkalommal ellátogat a könyvtárba, ahol megismerkedhetnek az épülettel, a könyvtárral, a könyvtárossal. Volt olyan óvodai csoport, amelyik beiratkozott, majd később többször is kölcsönzött a gyerekek részére fenntartott állományból. Ilyenkor az egyik óvónéni és néhány gyermek ellátogat hozzánk, és közösen kiválasztanak néhány könyvet, amelyekből az elkövetkezendő időszakban akár napközbeni foglalkozás során, akár a délutáni pihenő alatt az óvónéni

felolvas a kicsiknek. Ugyanilyen fontos a közös munka az iskolával és az ott tanító pedagógusokkal is. A könyvtári foglalkozások célja, hogy a gyerekek jól boldoguljanak a könyvtári térben, ismerjék a könyvtár rendjét, szabályait. Az első és második osztállyal megbeszéljük, mi a különbség a könyvtár és a könyvesbolt között, miért fontos, hogy sokat olvassunk, valamint a legfontosabb könyvtári illemszabályokról is szót ejtünk. Harmadik és negyedik osztályban általában egy-egy téma vagy jeles nap köré szervezem a foglalkozásokat. Ezek az órákon nagy hangsúlyt fektetek a csoportmunkára, ami segíti a szociális kompetenciák és az egymás közötti kommunikáció fejlesztését is.

A megváltozott olvasáskultúra és a digitalizált világ több szempontból jelent kihívást nekünk könyvtárosoknak. Ki akarna lexikonból vagy egyéb kézikönyvből információt szerezni, ha az internet és a mesterséges intelligencia segítségével ezt pillanatok alatt megteheti bármikor, bárhol. Ez a hétköznapi életben valóban remek lehetőség, de bizony vannak olyan helyzetek (felvételi vizsga, érettségi, nyelvvizsga), amikor ezekkel az eszközökkel nem lehet élni. Éppen ezért fontos, hogy felső tagozatban megtanítsuk a gyerekeknek például a szótárak használatát, így az ötödik osztályosok – szintén csoportmunka keretében – játékos feladatokkal szótárak, lexikonok, egyéb kézikönyvek használatát gyakorolják.

Mind az óvodai, mind az iskolai foglalkozások feladata, hogy a gyerekek ismerjék a könyvtárat, mint intézményt, ismerjék a könyvtárost, de a fő cél mégis az, hogy a későbbiekben szülőikkel, nagyszülőikkel együtt térjenek vissza, iratkozzanak be, legyenek aktív tagok. Ennek elősegítésére az óvodások és az iskolások első látogatásakor nyomtatott formában szülői tájékoztatót kapnak, melyen megtalálható a könyvtár nyitvatartása és egy rövid ismertető az olvasás előnyeiről.

Tapasztalatom szerint a gyerekek nagyon szeretik, ha valami különleges dologban vehetnek részt. A 10 év alatti olvasók beiratkozáskor kölök olvasójegyet kapnak, melynek hátoldalán matricagyűjtésre van lehetőség.

A könyvtárunk egyik szabad felületén „kinőtt” az égisz erő mesefa. Az a gyerek, aki elolvas egy könyvet, felragaszthat egy levelet a fára a nevével és az elolvasott könyv címével. Ezek az apró kis motivációs elemek mind segítenek abban, hogy a gyerekek szívesen jöjjenek és otthon érezzék magukat ebben a közegben.

Időről időre nem hagyományos könyvtári foglalkozásokat is tartunk a Könyvtárazó gyerekeknek. Nemrég könyvtári gyermeknapot tartottunk, ahol alkalom nyílt kézműveskedésre, közös játékokra is. Mindig igyekszem valami meglepetést is becsémpézni, ebben az esetben egy mini vattacukor készítő géppel készültem, aminek természetesen hatalmas sikere volt. Bár ezek-

re az alkalmakra csak az aktív gyerekeknek szoktam meghívót küldeni, általában elterjed a híre az eseménynek, így az állandó tagokon kívül mindig vannak érdeklődők, akiket nagy örömmel és szeretettel fogadunk.

A fenti sorokból úgy tűnik, mintha ezt a könyvtárat csak a gyerekek kedvéért tartanánk fenn, azért meg kell jegyezni, hogy a felnőtt olvasóink legalább ennyire fontosak, hiszen az összes beiratkozó több mint fele 18 éven felüli. Nagyon jó együttműködést alakítottunk ki a Napkori Idősek Napközi Klubjával, akik szinte minden programon részt vesznek, legyen az irodalmi kvíz vagy kézműves foglalkozás. Mindig számíthatunk arra, hogy vidámságukkal, lelkesedésükkel pozitív energiával töltsék meg közösségi színterünket, csakúgy, mint a Horgoló szakkör és az Ul'ti kör tagjai.

Szerencsésnek mondhatom magam, hogy Napkor Nagyközség Önkormányzata, a Móricz Zsigmond Megyei és Városi Könyvtár, illetve az általa működtetett KSZR munkatársai mindenben segítik munkámat, ezáltal olvasóink olyan kiadványokhoz és programokhoz jutnak hozzá, amelyek nem csak az olvasást népszerűsítik, hanem településünk kulturális életét is színesítik.

A digitális technológia olyan gyors ütemben alakítja át az életünket, hogy időről időre felmerül a kérdés, szükség van-e még könyvekre, könyvtárakra. Bátran mondhatom, Napkoron igény van erre a fajta szol-

gáltatásra, hiszen a könyvtár nem csak könyvek tárhelye, hanem közösségi hely is, ahol minden generáció talál kedvére való kikapcsolódást.

Széles-Preg Erika

Megújult a DEENK Bösörmenyi úti Campus Könyvtára

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár (DEENK) az ország legnagyobb – nemzeti gyűjtőköre okán egyedülálló – felsőoktatási könyvtára. Működésének fókuszában a hallgatói eredményesség támogatása, a kutatási ökoszisztémában vitt proaktív szerepvállalás, valamint a kultúrákövetítés és -megőrzés áll.

A DEENK négy kelet-magyarországi városban, a Debreceni Egyetem hét campusán, összesen kilenc épületben működött publikus szolgáltatási tereket, melyek kialakításakor a hallgatói eredményesség támogatását helyezték a középpontba. A tereket önmagukban szolgáltatásként kezeljük, tehát olyan funkciókat alakítunk ki, melyek a hallgatók tevékenységét maximálisan kiszolgálják: lehetőség van önálló elmélyült tanulásra vagy kutatásra; kiscsoportos feladatmegoldásra és közös tanulásra; és minden könyvtárunkban kialakítunk olyan területeket, ahol nagyobb hangerővel járó kapcsolódásokra van lehetőség az óráközi szünetekben vagy a szabadidő percei alatt.

Azt tapasztaljuk, hogy hallgatóink hosszú órákat töltenek a könyvtárban, ezért általános alapelveként nagyon kényelmes bútorokat, inspiráló színvilágot és dinamikus megoldásokat viszünk a terekbe azért, hogy munkájukhoz a maximális kényelmet és motivációt biztosítsuk. Természetesen gondoskodunk arról is, hogy Wi-Fi-hozzáférés, konnektorok és fényforrások is bőségesen rendelkezésre álljanak.

2019–20-ban az egyetem téri, legnagyobb kapacitású egységeinket alakítottuk át a fenti elvek mentén, a design thinking módszertanát is beemelve a tervezésbe. Az itt elért eredmények visszaigazolták azt, hogy jó úton járunk, és lendületet adtak arra, hogy további helyszíneken is hasonló elgondolás szerinti átalakításokat végezzünk.

A DEENK Bösörmenyi úti Campus Könyvtára (BCK) a telephely főépületének egyik tengelyében, vagyis a legfrekvenciált

amelyben két fémszerkezetes üvegfülké található: egy a könyvtárosok, a másik pedig a fénymásolót vagy számítógépet használók számára.

2017-ben három fontos lépés történt:

- Elkészült az olvasóterem statikai vizsgálata, amit bármilyen tervezés, átalakítás során figyelembe kellett vennünk. A szakértő rámutatott a terem túlterheltségére, és erősen korlátozó javaslatot adott könyvespolcok mennyisége és elhelyezése tekintetében.

„A tér hangulatában is a természetközelség (és egyben a Debreceni Egyetem zöld-arany) színvilágát és formáit idézi”

tabb részen helyezkedik el. A campuson tanuló közel 8000 hallgató és több száz dolgozó hetente többször is elhalad a hosszú folyosókon a Könyvtár bejárata előtt. Helyesebben: a Könyvtár bejárata előtt – ugyanis a kétszintes épület mindkét szintjén, emeletenként önálló bejárattal (összeköttetés nélkül), egymás alatt helyezkedik el az Olvasóterem (emelet) valamint a Kölcsönzőtér és munkaszobák (földszint).

Az olvasóterem felújítása több mint nyolc éve foglalkoztatja a Könyvtár vezetőségét, a megvalósítást számos ötlet és jó néhány akadály szegélyezte. Kiindulásként képzeljünk el egy, az 1970-es évek második felében kialakított olvasótermet,

- Hallgatói tervpályázatot írtunk ki az olvasóterem átalakítására. A pályázat nyertese – egy közgazdász hallgató – egy nagyon színes, otthonos teret álmódott meg dolgozószoba-jellegű kuckók és egy nagyobb közösségi sarok kialakításával.

- A gondolkodásba és a tervpályázat elbírálásába bevontuk a campuson működő két kar (Gazdaságtudományi Kar, Mezőgazdaság-, Élelmiszertudományi és Környezetgazdálkodási Kar) vezetését és a hallgatói önkormányzat képviselőit – ezzel a közvetlen partnereink elköteleződését és folyamatos kommunikációs csatornát alakítottunk ki.

A következő évben tervezési programot indítottunk az átalakítás három lehetséges verziójának kidolgozására, a nyertes hallgatói pályázat figyelembevételével – ám a megvalósítás a felmerülő kötelező költségek (légtudás, ablaksere, árnyékolás, fűtésmegerősítés) forráshiánya miatt várakozott magára. Tettünk egy gondolat kísérletet a földszinti és az emeleti terek egybenyitására is, azonban ez még tovább növelte volna a további kötelezettségeket (a csigalépcső mellett liftet is építeni kellett volna) és a költségvetést.

2022-ben egy – a Bösörmei úti Campus főépületének egészét érintő – energetikai felújítási pályázathoz kapcsolódóan nyílt lehetőség az olvasóterem átalakításának beütemezésére. Előhúztuk a fiókból, felülvizsgáltuk, és kicsit módosítottuk a néhány évvel korábban kidolgozott elképzeléseket. Egy meggyőző koncepcióval és egy gyönyörű látványtervvel álltunk a döntéshozók elé – sikerrel.

A BCK Olvasóterem átalakításának kivitelezésére 2024 június és 2025 február között került sor. A könyvtár területe az előtér hozzacsatolásával 245 m²-ről közel 300m²-re növekedett. A kapacitás változatlanul 71 férőhely, ami rendezvények alkalmával pótszékekkel 80-ra bővíthető.

A tér (és a kapacitások) nagy részét az elmélyült egyéni felkészülés céljára kialakított olvasó-tanuló-tér tölti ki. A dinamikus színvilágú és elrendezésű teret 120 polcfolyóméter könyvespolc övezi, az ablakokon beáramlik a fény, a mennyezeten, a falakon és az asztalokon sok és sokféle fény-

forrás található. A tanulóhelyek erősen tagoltak, a bútorzat zégzugaiban könnyedén elvonulhatunk, még a nagyobb négyzetméteres asztalokon is paravánnal segítjük az elmélyülést, a biztonságérzetet. A térből üvegfallal leválasztott rendezvényterem a hétköznapiakban három, 5–9 férőhelyes tanulószobára osztható. Az előteret a forgalmas folyosótól egy üvegfallal választja el, ahová kényelmes fotelek és kanapék hívogatják a hallgatókat az óráközi szünetekben. Itt található az önkiszolgáló könyvkölcsönző terminál és az épületben hiánypótló kulcsos tárolószekrények.

A terekben elhelyezett könyvvállomány egésze kölcsönözhető. A tanulótérben a használathoz és curriculumigényekhez folyamatosan igazított szabadpolcos gyűjtemény, folyóirat válogatás és könyvajánló található. Az előtérben tematikus válogatást helyeztünk el figyelemfelkeltő céllal: kézbe vehetők híres, sikeres emberek írásai és életrajzai, valamint megismerhető az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak (SDG) rendszere, és az ezekhez kapcsolódó irodalom.

Az új könyvtári térben elsősorban automatizált, illetve önkiszolgáló funkciók kialakítására törekedtünk, a megvalósításban azonban akadnak korlátaink. A könyvkölcsönzés és -visszaadás, a tanulószobák online le- és elfoglalása, a raktári kikérő valóban tud működni könyvtári személyzet segítségével nélkül. Félautomata megoldás a "Van-e szabad hely?" funkció: a honlap a terekben szolgálatot teljesítő személyzet (könyvtáros kollégák vagy hallgatók) által számolt adatokat közli.

A terekben az Eduroam hálózat saját eszközeivel vagy helyben kölcsönzött laptopokkal akadály nélkül működik. A korlátozottan elérhető digitalizált dokumentumok az erre a célra kialakított laptopokon, az ún. DEA pontokon használhatók.

A már említett tematikus válogatáson túl a környezettudatosság és a fenntarthatósági szempontok újrahasznosított anyagból készült bútorelemekben, book-art darabokban és tartósított élőnövénydekorációk révén jelennek meg.

A tér hangulatában is a természetközelség (és egyben a Debreceni Egyetem zöldarany) színvilágát és formáit idézi, ám nem mellőzi az innovációra utaló extravagáns megoldásokat (zsinóros körök, könyvklampák).

Az új szolgáltatási tér rendelkezésre állása a főépület nyitvatartásához alkalmazkodik: a tanév nagy részében hétköznapi 8–19 óráig, szombaton 8–17 óráig várja a látogatókat.

Az első hetek-hónapok visszajelzései alapján a szándékaink, terveink kiválóan működnek a hallgatók körében: ezekben a terekben örömet tartózkodni, letelepedni, olvasni, tanulni. És – reményeim szerint – örömet itt dolgozni is.

Karácsony Gyöngyi

Van-e szabad hely?

Völgyeségi Könyvfesztivál

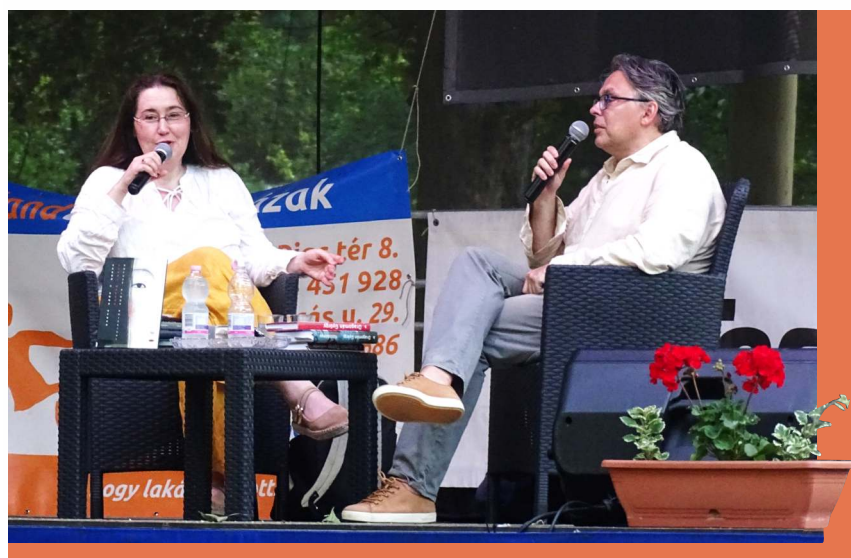
A bonyhádi Solymár Imre Városi Könyvtár minden év júniusában rendezi meg a tájegységről elnevezett *Völgyeségi Könyvfesztivált*. A rendezvény festői környezetben, a könyvtárat körülölelő parkban zajlik; igazán vonzó nyárindító program minden korosztály számára. A fesztivál 2000-ben, vagyis negyedszázada még egynapos rendezvényként indult, majd az évek során háromnapossá (péntektől vasárnapig) nőtte ki magát.

Az eseménnyel közvetlen célunk, hogy a város és a környező települések lakói

- minél több kiadóval, kiadvánnyal ismerkedhessenek meg,
- személyesen találkozhasanak közismert és közkedvelt magyar kortárs írókkal, előadókkal,
- kihasználva a kiadók árengedményeit, kedvezőbb áron szerezhessenek be színvonalas kiadványokat,
- azok, akik nem tudnak eljutni a fővárosi könyvfesztiválra, kapjanak egy kis ízelítőt a könyvfesztiváli hangulatból és a színvonalas programokból.

További célnak tekintjük a magyar és nemzetiségi kultúra népszerűsítését, a magyar irodalom megkedveltetését. Az erről szóló könyvbemutatók, előadások testközelbe hozzák az írókat és az olvasókat. Az évek során mind több kiadóval, előadóval sikerült tartós kapcsolatot kialakítani. A könyvfesztivál fontos része – nevéből adódóan is – egy könyvvásár kiadói standokkal. Az évek során több kiadóval is sikerült tartós kapcsolatot kialakítani. Néhány közülük már az első könyvfesztivál óta minden évben ellátogat hozzánk, többek között a Maxim Kiadó vagy a Bíró Szabolcs Székirodalom. A 23 év alatt közel 50 kiadó fordult már meg nálunk.

Számos író-olvasó találkozóra is sor kerül a három nap alatt. Olyan neves írókat, előadókat igyekszünk meghívni, akik széles körben népszerűek. Vendégünk volt már például Berg Judit, Csukás István, Fésűs Éva, Sándor Anikó, Fejős Éva, Bán Mór, Zacher Gábor, Rakonczai Gábor, Böszörményi Gyula, Steigervald Krisztián, Kóka Rozália, Pál Feri atya, Mörk Leonóra, Szurovecz Kitti, Karády Anna, Buday Lotti, Balázs Panna, Hegyi Katalin, Uzsalyné dr. Pécsi Rita, Fábian Janka, Víg Balázs, Kovács Attila, Bíró Szabolcs, R. Kelényi Angelika, Anne L. Green, Bauer Barbara, Kepes András és Palotás Petra is. A felsorolt nevekből is látható, hogy számos

„Célunk, hogy mindenki megtalálja a maga számára megfelelő programot, és olyan érdeklődők is ellátogassanak hozzánk, akik esetleg korábban még sosem jártak könyvtárunkban”

területről érkeznek hozzánk szerzők; legyen az akár gyermekirodalom, sport, pszichológia, pedagógia vagy szórakoztató irodalom.

A helyi alkotóknak is mindig lehetőséget biztosítunk a bemutatkozásra. Ez jelenti egyrészt a helyi vagy környékbeli írókat; több helyi illetőségű kötetet is a fesztiválunkon mutattunk be – legyen az akár szépirodalmi, akár történeti jellegű munka. Másrészt minden fesztiválon nyílik kiállítás egy vagy akár több helyi/környékbeli képzőművész alkotásaiból. Ez igen nagy megtiszteltetés az adott alkotó számára, hiszen egyébként is minden hónapban van kiállításunk, azonban az adott alkotó munkássága természetesen ebben a néhány napban jóval nagyobb közönségre számíthat.

A fesztiválon nemcsak a felnőtt alkotók munkáit mutatjuk meg, hanem minden évben kapcsolódik rendezvényünkhöz egy rajzpályázat is, így a gyermekek által beküldött alkotásokat is kiállítjuk. A pályázat témája mindig az olvasáshoz, a könyvekhez, a könyvtárhoz köthető. Volt már például „Olvas a család”, „Kedvenc mesehősöm a Perczel-kertben”, „Az én Petőfi-versem”, az idei évben pedig „Az én könyvtáram” címmel hirdettük meg. A díjazottak mindig a fesztivál megnyitóján vehetik át a jutalmukat. Ugyanekkor nyújtjuk át a könyvtárért, a kultúráért díjat is, amelyet a könyvtárosok döntése alapján ítélünk oda egy olyan személynek, aki abban az évben sokat tett könyvtárunkért, vagy nagyban segítette munkánkat. Ezt a díjat 2003 óta adjuk át, akkor még Veréb-díjnak hívták – 2010-ben nevezték

át. Kapta már pedagógus, aki sokszor hozott diákokat a könyvtárba, vagy művész, aki mindig segít a rajzpályázatok zsűrizésénél, de jutalmaztuk már sokat segítő olvasónkat is.

A könyvfesztivál ideje alatt nemcsak könyv-, hanem kézművesvásár is zajlik. Vannak sok évre visszanyúló partneri kapcsolatok, elsősorban helyi kézművesekkel, de mindig igyekszünk újítani is. Természetesen a fesztivál színvonalához méltó alkotókat hívunk meg, például keramikust, gyöngyfűzőt, vagy táskát, ékszert, horgolt terméket készítőt. A rendezvény harmadik, vásári jellegű szegmense a gasztronómiai lehetőség. Igyekszünk ebben is sokrétűek lenni; aki szeretne, jól is lakhasson, vagy épp olthassa szomját.

Az írókon kívül más előadók, produkciók is színesítik rendezvényünket. Pénteken, illetve szombaton az esti órákban általában valamilyen koncerten vehetnek részt a látogatók, de volt már fényfestés és tűz-szonglórshow, japán dobos csapat is. A szombati napon mindig van egy gyermekkoncert is a programkinálatban.

A kifejezetten gyermekeknek szóló programokra igyekszünk nagy hangsúlyt fektetni, hiszen az olvasóvá nevelés kiemelt stratégiai célunk. Azon túl azonban, hogy gyermekkönyvek szerzőivel találkozhat, számos zenei és egyéb programlehetőségekkel is várjuk ezt a korosztályt. A rendezvényen több időpontban is van például kézműveskedési lehetőség számukra, ebben partnereink (különböző városi intézmények, szervezetek) vannak segítségünkre. Emellett várja őket többek között zene-

bölcsi, népi játszóház, paraszttudvar, terepasztal, kalandpark; ezenkívül olyan programok közül is választhatnak, amelyek nem ingyenesek, ilyen például az arcfestés, a hajfonás.

A Völgységben élő népcsoportok, nemzetiiségek adják a térség jellegzetes, sokszínű arculatát. Könyvfesztiválunk különlegessége, hogy programját a különböző nemzetiségek (német, székely, felvidéki, roma) bemutatkozásai is színesítik. Többször volt már rá példa, hogy valamely népcsoport helyi táncsoportja vagy kórusa nyitotta meg a fesztivált, és volt már az évek során kapcsolódó könyvbemutató, ételkóstoló is.

A rendezvény záró napján, vasárnap délután már hagyománnyá vált, hogy a sporté a főszerep. A „Futás a könyvért” TEOL-futóverseny később a Fesztiválfutás nevet kapta, ez a program 2014-től csatlakozott a „Mozdulj Bonyhádra” mozgalomhoz, így a sportolni vágyók is egyfajta módon kapcsolatba kerülnek könyvtárunkkal, rendezvényünkkel. Emellett egyéb programok is színesítik a vasárnap délelőttöt; volt már bűvészműsor, modern táncosok fellépése, s az utóbbi években rendszeressé vált a beszélgetés egy-egy Bonyhádról elszármazott neves sportolóval; a gyermekeket pedig akadályverseny várja. Az elmúlt két esztendőben sakkverseny is felkerült a fesztivál sportprogramjai közé.

A könyvfesztivál mára már jóval több, mint egy könyvvásár vagy az írókkal való találkozási lehetőség. Az olvasáson, a könyveken túl szerepet kapnak benne egyéb programok is, amelyek célja, hogy minden korosztály találjon számára hasznos időtöltést, szórakozást nyújtó lehetőséget. Minthogy ezek a programok nem kifejezetten a könyvekhez vagy az olvasáshoz kapcsolódnak, természetesen célunk általuk, hogy mindenki megtalálja a maga számára megfelelő programot, és olyan érdeklődők is ellátogassanak hozzánk, akik esetleg korábban még sosem jártak könyvtárunkban. Éppen ezért igyekszünk évről évre minél több, színesebb programot szervezni és ezzel összefüggésben minél több látogatót bevonni, hogy általuk könyvtárunkat is megismerjék.

Schnell-Nagy Erika

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár kollégái világot látnak: Oslo

A Hamvas Béla Pest Megyei Könyvtár 2024-ben elnyert Erasmus+ pályázatának keretében 18 kollégánk utazott tanulmányútra három helyszínre: Oslóba, Sepsiszentgyörgyre és Párizsba. Az egyes helyszíneken több intézményt is meglátogattak, megismertek. A projekt fő célja az volt, hogy egy úgynevezett "jobshadowing"-ban vegyenek részt. Ennek lényege, hogy a résztvevők árnyékként követik a fogadó intézmény hasonló munkakörben dolgozó munkatársait, és bekapcsolódnak azok mindennapi tevékenységeibe. Ennek köszönhetően nemcsak elméleti ismereteket szereztek, hanem a gyakorlatban is megtapasztalhatták, milyen eltérések vannak a hazai és a külföldi intézmények munkája között. A projekt fő fókuszsa a felnőtt tanulás, ezért az előkészítés során igyekeztünk olyan helyszíneket választani, amelyek ehhez a területhez is kapcsolódnak, és ahol új módszereket, jó gyakorlatokat ismerhetünk meg. Ezen cikkel induló sorozatunkban az egyes tanulmányutak során szerzett tapasztalatokat kívánjuk megosztani a szakma képviselőivel.

A kéthetes oslói tanulmányúton a feldolgozó és az olvasószolgálati osztály három-három munkatársa vett részt, akik megismerkedtek a városi közkönyvtári hálózat több intézményével és az ott folyó munkával. Itt minden tagintézmény az adott kerület lakosságának összetételéhez igazodva alakítja ki saját arculatát, ezért mindegyik könyvtár más és más.

A meglátogatott intézmények közül mindenképpen ki kell emelnünk a norvég főváros 2020-ban átadott új központi könyvtárát, a Deichman Bjørvikát, a közösségi térként és könyvtárként egyaránt működő hatemeletes épületet. Már a könyvtár kialakításakor fontos szempont volt, hogy minden adott legyen az önálló kölcsönzéshez: az állomány jelentős része szabadpolcos rendszerben elérhető, az olvasók önkiszolgáló kölcsönzőautomatákat használhatnak, a visszahozott dokumentumokat pedig egy központi, automatizált szortírozórendszer továbbítja a megfelelő emeletre, megkönnyítve ezzel a raktárosok munkáját. Mindezek ellenére a személyes jelen-

lét fontossága nem veszett el: a tájékoztató könyvtárosokkal folytatott beszélgetésekből kiderült, hogy bár a használók technológiai eszközök segítségével önállóan is igénybe vehetik a szolgáltatásokat, sokan továbbra is igénylik a könyvtárosok szak tudását és segítségét.

A központi könyvtárban, valamint több fiókkönyvtárban is bevezették a személyzet nélküli órákat, amikor a látogatók önállóan használhatják a tereket, de nem vehetik igénybe a tájékoztató könyvtárosok segítségét. A beiratkozási ponton ilyenkor is rendelkezésre áll – a központi könyvtárban kettő, máshol egy – munkatárs. A szolgáltatások teljes automatizálását nem támogatják, mert az sértene az esélyegyenlőséget: nem mindenki rendelkezik okoseszközzel vagy digitális készülékkel.

A központi könyvtárban eltöltött néhány nap után a kerületi fiókkönyvtárakba is ellátogattunk: A Deichman Mortensrud fiókkönyvtár rendhagyó módon egy be-

„Tanulmányutunk nemcsak új ötleteket és inspirációt adott, hanem megerősített abban a hitünkben is, hogy a könyvtár a jövőben is kulcsszerepet játszhat a társadalmi kohézió erősítésében”

vásárlóközpont emeletén kapott helyet. Szolgáltatásaikat a környék sajátos társadalmi összetételéhez igazítva alakították ki, elsődleges céljuk a nyitott és befogadó környezet kialakítása, emellett kiemelt figyelmet fordítanak arra, hogy a dinamikusan fejlődő városrészben nagy számban élő különböző etnikai csoportok beilleszkedését nyelvi képzésekkel, gyerekprogramokkal segítsék.

Összességében ez a könyvtár olyan, mint egy közösségi nappali: a tanulás, a játék, a pihenés és a társasági élet egyszerre van jelen benne. Az olvasókat minden reggel frissen főzött ingyenes kávéval és napilapokkal várják – ez komoly vonzerő, nagyon sokan érkeznek reggelente kimondottan emiatt a könyvtárba.

Holmlia városrész két könyvtárában is járunk, ahol szintén a multikulturális lakosság igényeire fókuszálnak. Az állományt és a rendezvényeket is ennek megfelelően alakították ki, hasonlóan a Mortensrudi könyvtárhoz külön foglalkoznak a nyelvi nehézségekkel küzdők beilleszkedésével, és a kulturális sokszínűség megismertetésével. A Toyeni könyvtár Oslo egyik legváltozatosabb városrészében található. A könyvtár tanfolyamokat szervez, illetve a Language Café elnevezésű, könyvtárosok és önkéntesek által vezetett ingyenes programjával ösztönzi a különböző kultúrájú és nyelvű látogatók beilleszkedését és nyelvtanulását, melynek erős közösségépítő ereje is van.

A Holmliai és a Toyeni Biblóban is bemutatták azt a különleges közösségi teret és könyvtárat, ahova kizárólag 10–15 éves gyermekek léphetnek be. Csoportunkat is

nyitvatartási időn kívül fogadták a helyi munkatársak, akik fontos pedagógiai munkát is végeznek, biztonságos környezetet teremtve az otthon és az iskola mellett. A gyerekek itt találkozhatnak barátaikkal, különböző foglalkozásokon vehetnek részt: játszhatnak, főzhetnek, és a házi feladat elkészítéséhez is segítséget kapnak.

Az Østensjø kerületben található a Deicham Oppsal könyvtár. Ebben a régióban jellemzően idősebb korosztály él, ezért a könyvtár kialakításakor a számukra megfelelő könyvtári tereket hoztak létre, különös tekintettel a demenciában szenvedők speciális igényeire: a bútorok elhelyezését, színeit, feliratait, piktogramjait szakemberek bevonásával tervezték meg.

Általános benyomásunk az oslói könyvtári rendszerről, hogy szociális, kulturális és oktatási téren is jelentős szerepet játszik a város életében. A könyvtárak szemlélete a nyitott és szabad társadalmi berendezkedést tükrözi: emberközpontú, támogató, a beilleszkedést segítő, a közösségépítést és az egyenlő hozzáférést előtérbe helyező intézményeket ismerhettünk meg.

A norvég könyvtári rendszert minden norvég állampolgár ingyenesen veheti igénybe – a beiratkozás és a szolgáltatások egyaránt térítésmentesek. A használók igényeit figyelembe véve alakítják ki a könyvtári tereket: az elmélyült tanulásra alkalmas csendes szobáktól a nyitott közösségi terekig sokféle lehetőség áll rendelkezésre. A könyvtár célja nem csupán az információk átadása, hanem a látogatók közösségbe való bevonása, a norvég társadalom alapértékeinek közvetítése, és a demokratikus szemlélet erősítése.

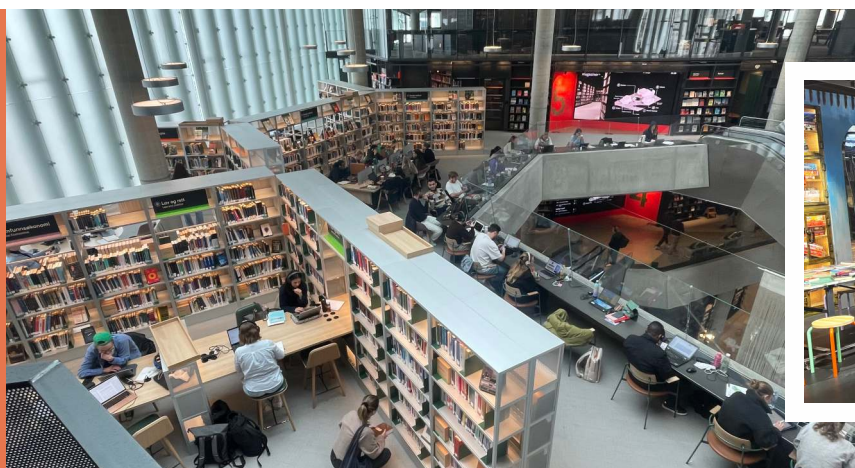
Számos könyvtári eseményen vettünk részt, ahol személyesen is megtapasztalhattuk és magunkévá tehattük ezeket az értékeket. A norvég társadalmat jellemző attitűd, szemlélet és mentalitás, amelybe kéthetes tanulmányutunk során betekintést nyertünk, biztosan hatással lesz a jövőbeni munkánkra.

A demokrácia és a szabadság a mindennapi rutinfeladatokban is megjelenik – akár a munkaszervezés, akár a támogató szervezetek bevonása, akár a gyerekek könyvtárhasználatra nevelése terén –, ami számunkra rendkívül inspiráló tapasztalatot jelentett. Az a tudatos rendszer, amelyben minden gyermeket szervesen vezetnek be nyolcéves kortól kezdve a könyvtárhasználatba, majd speciális szolgáltatásokkal kísérik tovább 10–15 éves korukig, hozzájárul ahhoz, hogy később felnőttként is örömmel használják a könyvtárat – és mindez a hazai gyakorlatba is átültethető.

Hatfős, szorosan együttműködő csoportként fejlesztettük vezetői, csapatépítési, együttműködési és szociális készségeinket, valamint tovább erősítettük nyelvi, kommunikációs és tájékozódási kompetenciáinkat.

Tanulmányutunk nemcsak új ötleteket és inspirációt adott, hanem megerősített abban a hitünkben is, hogy a könyvtár a jövőben is kulcsszerepet játszhat a társadalmi kohézió erősítésében. Ha tudatosan és bátran nyitunk a változás felé, akkor a könyvtár nem csupán követi a világot – alakítja is azt.

Bétéri Nóra, Eöry Brigitta, Hegyi Alíz, Bartalus Boglárka, Pásztor Balázs és Tóth Vivien

Olvasók evolúciója

Interaktív tanösvény

Mint a legtöbb hazai közkönyvtár, a gödöllői városi könyvtárban mi is azzal az általános problémával küzdünk, hogy használóink igen kevéssé ismerik szolgáltatási palettánkat. Évek óta szorgalmasan szondázzuk őket, mely könyvtári szolgáltatást ismerik és használják, és a helyzet több mint elkésztető. Egy 2022-es felmérés szerint az informatikai és távszolgáltatásokat például a kitöltők fele-kétharmada nem használja, nem könyv jellegű dokumentumokat 40 százalékuk kölcsönöz csak. Számos szolgáltatásunk rejtve marad az olvasóink előtt, hiába követünk el erőnkön felül mindent, hogy népszerűsítsük ezeket.

Régóta megfogalmazódott már bennünk az ötlet, hogy a gödöllői könyvtártól megszokott kreatív módon kitaláljunk valamilyen unortodox reklámot ezen szolgáltatások megismertetésére. Háromféle ötlet merült fel, mindhárom könyvtáron kívüli terület gyakorlatából származott. Az egyik, a természetjárásban, turizmusban alkalmazott módszer az adott desztináció játékos megismertetésére, ez volt a tanösvény. A másik módszer a múzeumok világából érkezett, konkrétan a szelfimúzeumok látványvilágát szerettük volna felhasználni a szolgáltatások népszerűsítésére. A harmadik ötletet pedig a Kolodkó-szobrok adták, amelyek szintén turisztikai látványosságok. Végül a hármat összekombinálva született meg a könyvtári épületen végigkígyózó interaktív tanösvényünk: az Olvasók evolúciója – interaktív tanösvény.

A tanösvény célja, hogy játékosan, szórakoztatva mutassa be a könyvtár kevésbé ismert szolgáltatásait, végigkanyarog az egész épületen, minden részlegen. A tanösvény állomásait apró olvasószobrocs-

kák jelzik, összesen 8 állomást alakítottunk ki, közöttük három szelfiző ponttal. A játékosoknak elsőként a szobrokat kell megkeresniük egy térkép segítségével, amelyek közelében megtalálják a tanösvény állomását, ahol valamilyen fizikai vagy digitális játék várja őket. A játékok egy része a Genially program ingyenes változatában készült el, található itt online szabadulószooba, gyermekjátékok, webshop stb. A tetszőleges sorrendben felfedezhető tanösvény játékeit úgy állítottuk össze, hogy benne legyenek a könyvtár kevésbé ismert helyszínei, szolgáltatásai is. A tanösvényhez tartozik néhány szelfipont is, a három kilátóponton készített fotókat a látogatók megoszthatják közösségi oldalukon, ezzel is népszerűsítve könyvtárunkat. Az indulóponton szelfibotot is kölcsönözhetnek, hogy minél jobb fotókat tudjanak magukról készíteni. Alapvető célunk volt, hogy modern, digitális eszközöket használjunk a tan-

ösvényen, éljünk a játékosítás elemeivel, fejlesszük a látogatók digitális kompetenciáit.

„Hármat összekombinálva született meg a könyvtári épületen végigkígyózó interaktív tanösvényünk: az Olvasók evolúciója – interaktív tanösvény”

OLVASÓK EVOLÚCIÓJA TANÖSVÉNY

A tanösvény állomásai és a népszerűsítésre kerülő könyvtári szolgáltatások:

Regisztráció – indulópont:

a játékosok itt kapják meg a térképet és a szelfibotot.

Infotér – Laptapirállomás:

fizikai játék (tiltoli) az újságolvasás új formájának népszerűsítésére, valamint interaktív társasjátékasztal a társasjátékok kölcsönzésének és a klub reklámozására.

Teraszkönyvtár Kilátópont:

szelfizésre alkalmas háttér, QR-kóddal betölthetők a könyvtár zöldszolgáltatásai, köztük a legújabb Erdei könyvtárunk elérhetősége, amely az Arbo-parkban található Gödöllő külterületén.

Kutatóemelet – Arcanum-kutatógép:

a könyvtár legrégebbi könyve online szabadulójáték, amely bemutatja a Kutatóemelet legfontosabb szolgáltatásait: Arcanum, Gödöllő-gyűjtemény, Gödöllő-Wiki, valamint a játékosok megtalálhatják a könyvtár legrégebbi kiadványát.

Gyermekkönyvtár:

játékok kicsiknek érintőképernyős monitoron, néhány kiemelt gyermekkönyvtári szolgáltatást reklámozva: diafilmkölcsönzés, képregények, társasjátékok stb.

Kamaszhíd Kilátópont és Könyvsú-GO:

online szabadulójáték is egyben, amely elsősorban a Könyvsú-GO interaktív könyvválasztó oldalunkat reklámozza, de emellett más kamaszszolgáltatásainkat is bemutatja: mangák, klubok, Xbox stb.

Felnőttkönyvtár:

könyvtári webshop, online kvízzjátékok érintőképernyős monitoron, amelyek elsősorban a felnőtt részleg kiemelését mutatják be a különböző zsánerek szerint.

Alkotótér – Zenei könyvtár Kilátópont:

QR-kóddal betölthetők élményinformatikai szolgáltatásaink, Green box stúdióink használata, CapCut applikáció megismerése és használata, egyedi fotók készítése.

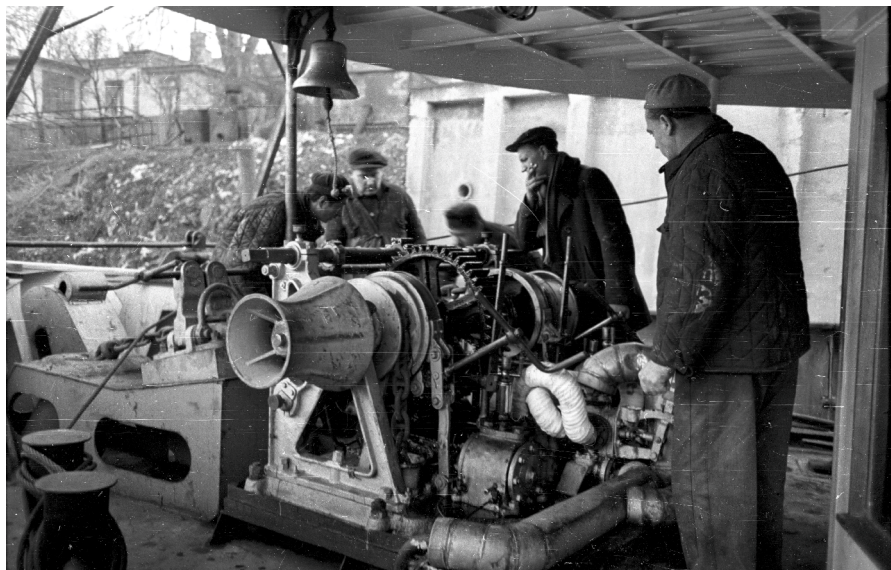
A részben pályázati forrásból (a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával) megvalósuló tanösvény átadására 2024 októberében került sor, amely egyébként az Országos Könyvtári Napok záróprogramja volt Gödöllőn. Akkor 30 fő játszottá végig az állomásokat, azóta pedig a könyvtár nyitvatartási idejében egyénileg is, ingyenesen látogatható. A tanösvény népszerűsítésére 2025-ben könyvtári órákat, foglalkozásokat is építettünk, eddig 29 főként felsős és középiskolás osztályból 636 diák járta végig a tanösvényt, megnyitása óta pedig majdnem 1000 fő játszottá végig az Olvasók evolúcióját. A visszajelzések alapján a látogatók nagyon élvezik a tanösvényt, kortól függetlenül minden állomáson el szoktak időzni, rengeteg fotó is készült a green boxban, amelyek aztán a közösségi oldalunkra is felkerülnek. A gödöllői könyvtár még 2024-ben döntött úgy, hogy az innovációt beküldi a Könyvtári Kihívás pályázatra, ahol jelenleg is vetélkedik a Legjobb digitális szolgáltatás kiválósági kategóriában az ország más könyvtáraival. A tanösvény részletes bemutatására az MKE 56. vándorgyűlésén is sor kerül 2025 júliusában Debrecenben, a Marketing és Könyvtárostanárok Egyesülete közös szekciójában.

Istók Anna

„Tanösvény részletes bemutatására az MKE 56.

vándorgyűlésén is sor kerül 2025 júliusában Debrecenben, a Marketing és Könyvtárostanárok Egyesülete közös szekciójában”

Gőzhajó javításon (1954) A kép készítője Bauer Sándor. Fortepan CC BY-SA

Múltidéző Óbudáról

Digitális helyeink – MaNDA adatbázis

A Forum Hungaricum Nonprofit Kft. adatbázisa 2013-tól kezdődően adja közre partnerintézményeinek digitalizált dokumentumait a *MaNDA adatbázis* oldalán. Az azóta eltelt 12 év alatt több mint 200 partnerintézmény, több mint 799 000 rekordot, több mint 14,5 millió metaadatot tett közzé.

Múltidéző metaadatok

Adta magát az elképzelés, hogy a január óta az Óbudai- avagy Hajógyári-sziget déli csücskén működő Forum Hungaricum Nonprofit Kft. múltját, valójában jelenét addó helyszínen idézzük meg.

Az Óbudai-szigeten 1835-ben Gróf Széchenyi István közreműködésével alapították meg az Óbudai Hajógyárat. (Érdekességképpen ajánljuk: *Az Első Dunai Gőzhajózási Társaság közgyűlése, 1835*, német nyelvű nyomtatott kiadvány, szerző nélkül; címlapon kézírással „Széchenyi”, a Kiscelli Múzeum gyűjteményéből.)

1844. augusztus 10-én pedig ezen a helyen bocsátották vízre a Széchenyi gőzhajót, ahol elsőként hangzott el szabadtéren, nyilvánosan, az Erkel Ferenc által megzenésített Himnusz. Korabeli tudósítások szerint a hajót özvegy báró Wenckheim Józsefné, leánykori nevén Orczy Terézia keresztelte meg. A Wenckheim családot pedig nem kell bemutatni, később ők építették majd – Wenckheim Frigyes gróf halála után – adták el palotájukat a fővárosnak, ahol 1931-ben – *ami nem jelen-*

ti alapításának évét – nyitotta meg kapuit a Fővárosi Könyvtár, mely 1946 májusától Szabó Ervin nevét is viseli.

Rendhagyó kapcsolódási pontunk a Hajógyári-szigethez a „Gőzhajó javításon” című, Fortepan által közreadott Bauer Sándor felvétel, melyet több alkalommal használtuk korábbi szerverkarbantartási munkálatok értesítéseinek illusztrációjaként. A képen a Hajógyári-sziget melletti Duna-ágon, a Szovjetunió megrendelésére készült Eduard Bagrickij oldalalkerekes személyszállító gőzhajó látható.

Érdemes megemlítenünk az óbudai építkezések legnagyobb, kissé váratlan ellenségét, a rómaiakat. Clark Ádám már 1835-ben „Vidra” kotróhajóval római falakba ütközött, de az első régészeti feltárássra csak évekkel később került sor. Erre utalhat 1958-ban *Szilágyi János is* – aki száz évvel később végzett nagyobb volumenű feltárást a szigeten – tanulmányában: „A régészeti szakirodalomban az a felfogás vált uralkodóvá, hogy a palota helye csak a középkor folyamán lett szigetté, sőt továbbmenően a légiói táborerődítmény a még ki nem alakult nyugati, ún. Kis-Duna-ág helyén áttérjedt a palota helyére is. Ehhez a feltevéshez alapul egy évszázad előtti megfigyelés szolgált, amely szerint a Kis-Duna-ág medrében, egymástól 297 m távolságra, két fal haladt volna keresztbe.”

Az azóta történt archeológiai vizsgálatoknak köszönhetően tudjuk, hogy a szigeten helytartói palota állt, *ahogy Szilágyi fogalmaz*: „Immár elfogadott megítélés tehát,

hogy az óbudai Hajógyár-sziget építménye a keletpannoniai császári helytartó luxusvillája (villa urbana).” A római romok jelenleg szakszerűen visszatemetve alusznak álmukat.

Ha pedig hajógyári munkanapok, akkor az Árpád hídról is szót kell ejtenünk. Az eredeti tervekben is Árpád hídként hivatkozott és ma is ezen a néven ismert híd pillérjei hamar megépültek, de a háború miatt az építkezést félbehagyták, majd 1950. november 7-én adták át „Angyal-föld és Óbuda dolgozóinak évtizedes vágyát”: „határidő előtt huszonnégy nappal, a nagy októberi szocialista forradalom évfordulójára elkészült fővárosunk büszkesége, a Sztálin híd.” A leginkább csak papíron Sztálin hídként emlegetett hidat a nyolcvanas években kibővítették, 2008-ig Magyarország leghosszabb hídjaként tartották számon.

Ha felkeltette érdeklődésüket az Óbudai Hajógyár, a *mandadb.hu* böngészése mellett, további archív felvételekért javasoljuk látogassanak el partnerünk, a Fortepan oldalára, ahol a Magyar Műszaki és Közlekedési Múzeum Történeti Gyűjteményéből az Óbudai Hajógyár gyűjteményét is megtekinthetik.

Hegedűs Henriett

mandadb.hu

Mindent az irodalomterápiáról

A gyakorlati fejezetek kiválóan mutatják be az irodalmi művek terápiás célú alkalmazását (receptív/preskriptív komponens), valamint a kliens saját írásának szerepét (expresszív/kreatív komponens). Mazza érzékenyen és példákkal mutatja be a gyakorlatokat, mintha csak egy verset mutatna be egy kliensnek. A naplórítást és dalszövegeket szintén ügyesen beépíti a terápiás eszköztárba.

A szakirodalom áttekintése lenyűgöző – pszichológia, tanácsadás, szociális munka, pszichiátria, irodalom, kreatív írás és szimbolikus kommunikáció területeiről egyaránt merít, nem csupán az irodalomterápiából. Részletes irányelveket fogalmaz meg a jövőbeli kutatások számára is.

A negyedik fejezetben a szerző kitér az irodalomterápia jövőképeire is – szakmai fejlődéséről, és az emberi életben betöltött költői szerepének humanisztikus jelentőségéről. Ez a vízió visszhangzik az Előszó versében is. Mazza egyesíti a tudományos kutatás és a művészi kreativitás „kezeit”, hogy együtt „elérhessük a Holdat”, és hagyjuk, hogy annak fénye vezessen minket „az éjszakán át”.

Mazza átfogó útmutatót alkotott a költészetterápia területéről. Az eredeti, angol szöveg is kiválóan szerkesztett, részletes, tudományos, mégis gyakorlati és finoman alkalmazható. Nem pusztán a művészetek és a pszichológia metszéspontja ez a könyv, hanem e két terület valódi integrációja – a humán tudományok és a tudományos ismeretek különleges szintézise. Szeretném kiemelni a fordító, Dr. Béres Judit és a szerkesztő, Péczely Dóra munkáját, akik különös figyelmet fordítottak arra, hogy koherens mű szülessen, ezzel hozzá-

járulva ahhoz, hogy a magyar nyelvben tisztázódjon az irodalomterápia és biblioterápia kifejezések közötti különbség és árnyalat – Mazza elmélete szerint az irodalomterápia egy ernyőfogalom (komplexebb és tágabb), amin belül a biblioterápiás gyakorlat helyet kap sok más nyelvi és szövegalapú eljárás mellett. Számomra két nagyon fontos tanítása van a kötetnek:

1 A szerző bátorít a dalszövegek terápiás felhasználásra, hiszen az a fontos, hogy a mű a befogadói élményre hasson és kapcsolódni tudjon – ez számomra is fontos megerősítés, hiszen a saját irodalomterápiás munkámban is rendszeresen alkalmazom a dalszövegeket.

2 Az irodalomterápia területén – ahogyan azt Nicholas Mazza könyvében is hangsúlyozza – a gyakorlati munka elsődleges szerepet kap az elméleti megközelítésekkel szemben. Bár az elméleti háttér fontos keretet nyújt, a valódi terápiás hatás az élő, dinamikus folyamatokban bontakozik ki: a versek megosztásában, az írásban és a klienssel való személyes munkában. Mazza különösen nagy hangsúlyt fektet a gyakorlatban alkalmazható eszközökre, példákra és irányelvekre, melyek révén a terápia személyre szabott, kreatív és hatékony lehet.

Ez a hiánypótló szakirodalom hasznos lehet minden érdeklődőnek, képződő és már végzett szakembernek: az irodalomterapeutáktól kezdve a szociális vagy mentálhigiénés területen dolgozó segítő szakembereknek egyaránt.

Csorba-Simon Eszter

Nicholas Mazza: Irodalomterápia.
Multiverzum, Budapest, 2025
Fordította: Béres Judit

Az idei év tavaszán megjelent az úttörő jelentőségű kötet, az Irodalomterápia. Nicholas Mazza, pszichológus, szociális munkát oktató professzor, sikeresen ötvözte az irodalomterápia számos aspektusát: a történeti visszatekintést, az elméleti alapokat, a legfrissebb kutatási eredmények összegzését, az irodalomterápia alkalmazását klinikai környezetben, a terápiás célra alkalmas versek értékes listáit, valamint a gyakorlati feladatokat kezdő és haladó terapeuták számára egyaránt. Mazza könyve az irodalomterápiát mint jól szervezett, koherens, terápiás és tudományos diszciplínát mutatja be.

Enciklopédikus terjedelmű munkájában az irodalomterápia elveit alkalmazza az egyéni, családi és csoportos pszichoterápiás módszerekre, hosszú és rövid terápiás technikákra, gyermekektől az idősekig minden korcsoportra, valamint speciális csoportokra, mint például öngyilkossági késztetésekkkel küzdő serdülők, bántalmazott nők vagy HIV-fertőzöttek.

Az első fejezet, Az irodalomterápia alapjai, nemcsak tömören összefoglalja a történeti fejlődést, hanem átfogó elméleti alapot is nyújt a módszerhez, amely összhangban áll a klasszikus pszichoanalitikus, jungiánus, adleriánus és pszichodráma irányzatokkal. Világos, szakzsargonmentes magyarázatot ad a narratív és konstruktivista megközelítésekről, valamint ezek kapcsolatáról az irodalomterápiával.

A magyarok krónikája (Buda, 1473)

BUDAI KRÓNIKA

„Finita Bude anno Domini MCCCCLXXIII in vigilia penthecostes: per Andream Hess” – elkészült Budán az Úrnak 1473. évében pünkösöd előestéjén, Hess András által. A Budai Krónika fenti, utolsó mondatával kezdődik a magyar nyomdászat története. A hetven levelet (ebből 133 nyomtatott la-pot) tartalmazó kisleveles könyv tíz példányban maradt fenn a világon. Fontos, ám igen kevés információval rendelkezünk a nyomdász, Hess András személyét illetően. A neve alapján német származású tipográfus, egy római nyomdában dolgozott segédként, és Kárai László budai prépost meghívására érkezhetett Budára 1471 késő tavaszán, hogy az Itáliában kapott betűkkel készítse el az első magyarországi nyomtatványt. A háborús pusztítások következtében levéltári forrásokkal sajnos nem rendelkezünk az officina létrejöttének körülményeiről, valamint működéséről, így az összes tudásunk a könyvben rejtőzik. Innen tudjuk, hogy a nyomdászmester június 5-én fejezte be munkáját, nagyjából két évvel megérkezése után.

Ma már megdönthetetlen tény, amelyet sok közvetett, de egy irányba mutató forrás támaszt alá, hogy a hazai könyvnyomtatás spiritus rector-a Vitéz János esztergomi érsek lehetett. Az 1450-es évek közepén több ízben is lehetősége volt arra, hogy megismerkedhessen Johann Gutenberg friss találmányával, ám a technikai újdonságok iránt fogékony Vitéz János képzeletét megragadhatták a mozgatható betűk által sokszorosítható könyvek, gondolva itt a közvéleményt befolyásolható, török veszélyről szóló nyomtatványokra vagy az antik auktorok jobb kiadásának lehetőségére; hiszen, ha nem is szűnik meg, ezúton

hatékonyan csökkenthető a sok másolás során bekövetkező szövegromlás. Mindezek mellett a bibliofil érsek a pozsonyi egyetem 1465-ös megalapításakor nyilvánvalóan tisztában volt azzal is, hogy az oktatás számára a megfelelő példányszámban rendelkezésre álló könyv alapvető fontosságú. Hess András valószínűleg vonzó ajánlatot kaphatott, ígérhettek neki privilégiumot, lehetőséget

„A Budai Krónika több önálló történeti mű összeolvasztásából létrejött szövege 14–15. századi kódexekben maradt ránk”

az önálló officina megteremtéséhez, anyagi támogatást és biztos megrendeléseket. Ám az 1471-es év második felétől drámaian megváltozott a helyzet Magyarországon: a főpap lengyel IV. Kázmér fiát hívta meg a magyar trónra. Ugyanakkor 1472 kora tavaszán a belpolitikai küzdelemben alulmaradt érsek házi őrizetbe került Esztergomban, s ott is maradt augusztusi haláláig. Ezzel összefüggésben 1472 elejére a tipográfus nehéz helyzetbe került, hiszen a mecénásához írott és kinyomtatott dedikációja politika szempontból elfogadhatatlanná vált, így két dolog között választhatott: vagy nem jelenik meg a könyve sohasem, vagy máshoz szóló ajánlást készít. Így lett a következő dedikáció címzettje Kárai László. Elképzelhető, hogy a budai prépost anyagi támogatást nyújtott 1473 kora tavaszán, ahogyan Hess András fogalmazott: „a magamra vállalt munkát nélkülöd sem elkezdni, sem befejezni nem tudtam volna”.

Források hiányában nem tudjuk mennyire lehetett sikeres az első Magyarországon

nyomtatott könyv. Ám egy latin nyelvű, magyar történelmi tárgyú nyomtatott mű nagyon is kelendő, jó választásnak tűnt Budán a 15. század utolsó harmadában, gondoljunk csak a másfél évtizeddel később megjelent Thuróczy-krónika sikerére. A Budai Krónika több önálló történeti mű összeolvasztásából létrejött szövege 14–15. századi kódexekben maradt ránk. A nyomtatvány utolsó szakasza, amelynek szerzője ismeretlen, I. (Nagy) Lajos halálától (1382) Hunyadi Mátyás moldvai hadjáratáig (1468) beszél el nyolc évtized történetét. Érdeemes megjegyezni, hogy mindössze négy oldalról van szó, tehát a szerkesztő igencsak összesűrítette az időszak meglehetősen izgalmas és fordulatos eseményeit. Az aránytalanság szembeötlő: az alig két évig regnáló Habsburg Albert nem sokkal kap kevesebbet, mint a fél évszázadig uralkodó Luxemburgi Zsigmond. Mátyásról csupán egy rövid fejezetben esik szó: a koronázásáról (1458), Jajca visszavételéről (1463), a Szent Korona visszaszerzéséről (1464), s végül a már említett moldvai hadjáratról. A Budai Krónika itt hirtelen befejeződik, hiányzik az utolsó négy év (1469–1473) magyarországi története. Ez azzal magyarázható, hogy az igen kényes 1471–1472 közötti belpolitikai események (az összeesküvés, lengyel Kázmér betörése, Vitéz János fogsága és halála) még nagyon frissek voltak, így bölcsőbbnek tűnt ezekről hallgatni. A ma is kézbe vehető tíz példány provenienciája alapján úgy tűnik, hogy főként a közép-európai régióban terjedt el, bár két jó ízlésű gyűjtőnek köszönhetően Strasbourg és Róma is szerepel a régi őrzési helyek között.

Farkas Gábor Farkas

**A magyarok krónikája – Buda, 1473
Szent István Társulat, 2025**

Nemzeti
Kulturális
Alap

A Nemzeti Kulturális Alap
Közgyűjtemények Kollégiumának
KÖNYVTÁRI SZAKTERÜLET
NYÍLT PÁLYÁZATI FELHÍVÁSA

PÁLYÁZNI AZ ALÁBBI 4 TÉMAKÖRBEN LEHET:

- ✓ Olvasásnépszerűsítő programsorozatok megvalósítása
- ✓ Konferenciák, szakmai tapasztalatcserék, műhelybeszélgetések megrendezése
- ✓ Állományvédelem, restaurálás (különös tekintettel a muzeális dokumentumokra), valamint állományvédelmi, restaurálási tevékenységhez szükséges szakmai anyagok és eszközök beszerzése
- ✓ Könyvtári évkönyvek közzététele

Kiírások,
további részletek
IDE kattintva
elérhetők.

Pályázatot benyújtani az
NKA portálján keresztül
2025. július 21-én éjfélig
lehet.

„Könyvtár, ami összeköt”

ÖSZTÖNDÍJPÁLYÁZAT 2025-ben IS!

____/____/____
Az Országgyűlés elnöke idén is meghirdette a

„Könyvtár, ami összeköt”

(Kárpát-medencei fiatal magyar könyvtárosok együttműködése)

című ösztöndíjpályázatot, amelynek segítségével
2025. szeptember 14-28. között nyolc határon
túli és két magyarországi szakember tölthet egyide-
jűleg két hetet az Országgyűlési Könyvtárban.

A program célja a Kárpát-medencei fiatal magyar
könyvtárosok tapasztalatcseréjének, szakmai
együttműködésének elősegítése, támogatása, a ma-
gyarországi könyvtári rendszer megismerése,
részvétel szakmai továbbképzésen.

A résztvevőknek az Országgyűlési Könyvtárban
eltöltött két hét során lehetőségük nyílik a
könyvtár állományának, szolgáltatásainak, mű-
ködésének megismerésére; saját könyvtárosi
tevékenységük bemutatására; kapcsolatépítésre;
közös szakmai együttműködési projektek kidolgo-
zására, illetve az azokban való részvételre.

A pályázat beküldési határideje:
2025. július 31. (csütörtök)

A pályázattal kapcsolatos minden további
információ [IDE](#) kattintva elérhető.

